

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:ΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ 'ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ',
ΜΥΤΙΔΗΝΗΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
"ΧΑΡΑΥΓΗΝ",
ΜΥΤΙΔΗΝΗ

ΕΔΓΑΡ ΑΛΛΑΝ ΠΟΥ

Ὁ Ἐδγαρ Πόου ὑπῆρξεν ὁ παραδοξότερος τῶν ποιητῶν καὶ διηγηματογράφων τῆς ἐποχῆς μας. Τὰ ποιήματά του διαπνέει μία αἰθερία λεπτότης, ἕνας συμβολισμὸς ἀφθαστος, τὸν ὁποῖον δύσκολα ἠμπορεῖ νὰ συλλάβῃ καὶ ἐννοήσῃ ὁ κοινὸς νοῦς: «Ἐκεῖνος, λέγει ὁ ἴδιος, ποὺ δὲν γνωρίζει νὰ συλλάβῃ τὸ ἀψηλάφητον δὲν εἶναι ποιητής· ἐκεῖνος μόνον εἶναι ποιητής, ποὺ εἶναι ὁ κύριος τοῦ λογισμοῦ του, ὁ κυριάρχης τῶν λέξεων, ὁ κατάλογος τῶν ἀτομικῶν του αἰσθημάτων πάντοτε ἔτοιμος διὰ νὰ ξεφυλλίζεται».

Τὰ φανταστικὰ διηγήματα τοῦ Ἐδγαρ Πόου διεγείρουν τὴν ἀνατριχίλα, τὴν κατάπληξιν καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν τρόπον εἰς τὸν ἀναγνώστην, διὰ τὴν παράδοξον λογικὴν των καὶ τὴν ἀπροσδόκητον ὅλως ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἢ ἰσχυρὰ φαντασία τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ συναρμύζει μὲ τὸν ἐπιδεξιότερον ὅσον καὶ παροδοξότερον τρόπον. Διὰ τοῦτο ὁ Πόου ὑπέστη τὰς ἐπιθέσεις πολλῶν κριτικῶν, οἵτινες τὸν ἐχαρακτήρισαν ὡς ἔκφυλον, ὡς ἀνατροπέα τῶν κανόνων τῆς λογικῆς καὶ ὡς ἀνεμώλιον παραδοξολόγον, ἀνήκοντα εἰς τὴν *λογοτεχνίαν τῆς παρακμῆς* (*Litterature de decadence*). Ἄλλ' αἱ ἐπικρίσεις αὗται οὐδὲν ἴσχυσαν νὰ μειώσουν τὴν ἀξίαν καὶ τὸ γόητρον τοῦ ἀμερικανοῦ συγγραφέως. Ἡ ἐπιπόλαιος κριτικὴ εἶναι ἐτοίμη νὰ καταδικάσῃ ὅ,τι δὲν ἐννοεῖ· δι' αὐτὸ ὁ Νίτσε παραφέρεται καὶ ἀναθεματίζει τὰς κυβερνήσεις ποὺ καθιστοῦν ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ παρέχουν οὕτω τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς τυχόντας «κοιλαράδες ἀστούς», γὰρ τὴν φράσιν του, νὰ κρίνουν τὰ ἔργα τῆς τέχνης. Μήπως καὶ σοδαροὶ ἀκόμη ἐπιστήμονες — ὅπως ὁ πολὺς Λομπρόζο — δὲν κατεδίκαναν τὸν Σοπερχάουερ, τὸν Νίτσε καὶ ὅλην τὴν χορείαν τῶν συμβολιστῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων; Καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν ἴσχυσε οὔτε θὰ ἰσχίσει ποτὲ νὰ καταβιάσῃ τὰ ὑπέροχα ταῦτα πνεύματα ἀπὸ τὸ ὕψος ποὺ ἴστανται. Ὁ Βωδελαιρ, ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Γαλλίας, εἰς τὸν πρόλογον τῶν διηγημάτων τοῦ Πόου: «*Nouvelles histoires extraordinaires*» πλέκει τὸ ἐγκώμιον τοῦ ποιητοῦ, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἕνα ἐκ τῶν μεγαλυτέρων οὐ μόνον τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑψηλίου. Παραθέτομεν ἐν μεταφράσει χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Χα-

ραυγῆς» τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐκτενοῦς προλόγου τοῦ Βωδελαιρ.

«*Λογοτεχνία τῆς παρακμῆς!* Λόγοι κενοὶ ποὺ τοὺς ἀκούομεν πολλάκις νὰ πίπτουν, μὲ τὴν ἠχηρότητα ἐνὸς ἐμφατικοῦ χασμουρήματος, ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ἀνευ αἰνίγματος σφιγγῶν ἐκείνων, ποὺ ἀγρυπνοῦν πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν τῆς κλασικῆς Αἰσθητικῆς. Εἰς κάθε φορὰν ποὺ ἀντηρεῖ ἢ καταδικαστικὴ αὐτὴ ἀπόφασις, ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι πρόκειται δι' ἔργον ψυχαγωγικώτερον ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα. Ὁ λόγος εἶναι δι' ἕνα ποίημα ἢ δι' ἕνα μυθιστόρημα τοῦ ὁποῖου ὅλα τὰ μέρη εἶναι ἐπιδεξίως διατεταγμένα διὰ νὰ ἐκπλήξουν, τοῦ ὁποῖου τὸ ὕψος εἶναι μεγαλοπρεπῶς καλλωπισμένον, ὅπου ὅλα τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς προσοφδίας ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ χέρι ἀλάνθαστον. Ὅταν ἀκούω νὰ ἐκσφενδονίζεται τὸ ἀνάθεμα — τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ εἴπωμεν ἐν παρόδῳ, πίπτει γενικῶς εἰς ἕνα ἐκλεκτὸν ποιητὴν — πάντοτε καταλαμβάνομαι ἀπὸ ἐπιθυμίαν ν' ἀποκριθῶ: «Μ' ἐκλαμβάνετε διὰ βάρβαρον καθὼς ἐσᾶς, καὶ μὲ πιστεύετε ἱκανὸν νὰ ἀποπλανηθῶ τόσον οἰκτρά;» Συγκρίσεις ἀλλόκοτοι παρίστανται τότε εἰς τὸ μυαλό μου. Μοῦ φαίνεται ὅτι δύο γυναῖκες παρουσιάζονται ἐμπρὸς μου: ἡ μία, δέσποινα ἀγροτικῆ, γεμάτη ἀπὸ ὑγείαν καὶ ἀπὸ ἀρετὴν, χωρὶς βάδισμα καὶ χωρὶς βλέμμα, ἐν ἐνὶ λόγῳ, μὴ ὀφείλουσα τίποτε παρὰ εἰς τὴν ἀπλὴν φύσιν· ἡ ἄλλη, μία ἀπὸ τὰς ὠραιότητας ἐκεῖνας ποὺ δεσπόζουν καὶ κατακτοῦν τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων, ἐνώνουσα μὲ τὸ βαθὺ καὶ κανονικὸν τῆς θέλητρον ὅλην τὴν χάριν τῆς τουαλέττας τῆς, κυρία τοῦ βαδίσματός τῆς, ἔχουσα συναίσθησιν ἑαυτῆς καὶ κυρία τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, μὲ φωνὴν λαλοῦσαν σὰν ὄργανον καλῶς χορδισμένον, καὶ μὲ βλέμματα γεμάτα ἀπὸ σκέψιν ποὺ δὲν ἀφήνουν νὰ χυθῇ ἐξ αὐτῶν παρὰ ἐκεῖνο ποὺ θέλουν. Ἡ ἐκλογή μου δὲν θὰ ἦτο ἀμφίβολος, καὶ ἐν τούτοις ὑπάρχουν σφίγγες παιδαγωγικαὶ ποὺ θὰ μὲ ἐμέμφοντο ὅτι δὲν σέβομαι τὴν κλασικὴν τιμὴν.

Ἄλλὰ διὰ νὰ φήσω κατὰ μέρος τὰς παραβολὰς, νομίζω ὅτι μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτήσω τοὺς σοφοὺς τούτους ἀνθρώπους ἂν ἐννοοῦν ὅλην τὴν ματαιότητα, ὅλην τὴν ἀνωφέλειαν τῆς σοφίας των. Ἡ λέξις *λογοτεχνία τῆς παρακμῆς* συνεπάγεται ὅτι ὑπάρχει κλίμαξ λογοτεχνίας, βρεφικῆ, παιδικῆ, ἐφηβικῆ κτλ. Ὁ ὅρος αὐτός, θέλω νὰ εἴπω, ὑποθέτει κάτι τὸ μοιραῖον καὶ ἐκ Προνοίας, ὡς κάποιαν θεῖαν βούλησιν ἀναπόφευκτον· καὶ εἶναι ὅλως διόλου ἄδικον νὰ

μας μέμφονται ὅτι συμπληροῦμεν τὸν μυστηριώδη νόμον. Πᾶν ὅ,τι δύναμαι νὰ ἐννοήσω εἰς τὸν ἀκαδημαϊκὸν ὄρον, εἶναι ὅτι εἶναι ἐντροπὴ νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὸν νόμον τοῦτον μετ' εὐχαριστήσεως, καὶ ὅτι εἴμεθα ἔνοχοι μὲ τὸ νὰ χαίρωμεν μὲ τὴν εἰμαρμένην μας. Ὁ ἥλιος αὐτὸς ὅστις πρό τινων ὠρῶν, κατέθλιβε τὸ κάθε τι μὲ τὰς εὐθείας καὶ λευκὰς ἀκτῖνάς του, θὰ πλημμυρήσῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸν ὀρίζοντα τῆς δύσεως μὲ ποικίλα χρώματα. Εἰς τὰ παιγνίδια τοῦ ψυχορραγοῦντος τούτου ἡλίου, μερικὰ ποιητικὰ πνεύματα θὰ εὔρουν νέας ἀπολαύσεις· θὰ ἀνακαλύψουν στήλας περιλαμπεῖς, καταρράκτας ἀνελυωμένου μετάλλου, παραδείσους πυρὸς, κάποιαν θλιβεράν μεγαλοπρέπειαν, τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀναμνήσεων, ὅλας τὰς μαγείας τοῦ ὄνειρου, ὅλας τὰς ὄνειροπολήσεις τοῦ ὀπίου. Καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου θὰ τοὺς δείξῃ τῷ ὄντι κάτι τι ὡσάν τὴν θαυμασίαν ἀλληγορίαν μιᾶς ψυχῆς βαρυμένης ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἡ ὁποία κατεδαίνει ὀπισθεν τοῦ ὀρίζοντος μὲ κάποιαν μεγαλοπρεπῆ ἀφθονίαν σκέψεων καὶ ὄνειρων.

Ἄλλ' ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἐσκέφθησαν οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ εἶναι ὅτι εἰς τὴν κίνησιν τῆς ζωῆς, τοιαύτη συμπλοκὴ πραγμάτων, τοιοῦτος συνδυασμὸς ἢμπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ, ὅπως διόλου ἀπροσδόκητος διὰ τὴν μαθητικὴν σοφίαν των. Καὶ τότε ἡ ἀνεπαρκὴς γλῶσσά των εὐρίσκεται λανθασμένη, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν — φαινόμενον τὸ ὁποῖον θὰ πολλαπλασιασθῇ ἴσως μὲ παραλλαγὰς — ὅπου ἓνα ἔθνος ἀρχίζει μὲ τὴν παρακμὴν καὶ πρωτοφαίνεται ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἄλλα τελειώνουν.

Ὅτι ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀπείρους ἀποικίας τοῦ παρόντος αἰῶνος νέαι φιλολογίαι παράγονται, θὰ φανῇ βεβαιότατα ἀπὸ τὰ πνευματικὰ φαινόμενα μιᾶς φύσεως, ἀποπλανημένης διὰ τὸ μαθητικὸν πνεῦμα. Νέα καὶ γηραιὰ συγχρόνως, ἡ Ἀμερικὴ φλυαρεῖ καὶ μωρολογεῖ μὲ μίαν εὐστροφίαν ἐκπληκτικὴν. Τίς θὰ ἠδύνατο νὰ λογαριάσῃ τοὺς ποιητάς της; Εἶναι ἀναρίθμητοι. Αἱ συγγραφεῖς γυναικῆς της; Ἐπλημμύρησαν τὰς φιλολογικὰς ἐπιθεωρήσεις. Οἱ κριτικοὶ της; Πιστεύσατε ὅτι αὐτὴ ἔχει σχολαστικοὺς ἀνταξίους μὲ τοὺς ἰδικούς μας, διὰ νὰ ἐπαναφέρουν ἀκαταπαύστως τὴν τέχνην εἰς τὴν ἀρχαίαν ὀρειότητα, νὰ ἐξονυχίζουσιν ἓνα ποιητὴν ἢ μυθιστοριογράφον ὡς πρὸς τὸν ἠθικὸν σκοπὸν του καὶ τὴν ποιότητα τῶν προθέσεών του. Ὑπάρχουν ἐκεῖ κάτω ὅπως ἐδῶ, ἀλλὰ ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ ἐδῶ, λογοτέχνη ποὺ δὲν γνωρίζουν ὀρθογραφίαν· ἓνα προσὸν παιδαριῶδες, ἀνωφελές· ἐρανισταὶ ἐν ἀφθονίᾳ, ταυτολόγοι, λογοκλόποι τῶν λογοκλοπημάτων καὶ κριτικοὶ τῶν κριτικῶν. Εἰς τὸν ἀναδρασμὸν αὐτὸν τῶν μετριοτήτων, εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ποὺ εἶναι κυριευμένος ἀπὸ τὰς ὑλικὰς τελειοποιήσεις — σκάνδαλον νέου εἶδους ποὺ σὲ κάμνει νὰ ἐννοήσῃς τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀκαμάτηδων λαῶν, — εἰς τὴν συμμαχίαν αὐτὴν τὴν ἀχόρταστον ἀπὸ ἐκπλήξεις, τὴν ἀγαπῶσαν τὴν ζωὴν, ἀλλὰ πρὸ πάντων μίαν ζωὴν γεμάτην ἀπὸ ἐρεθισμὸν, ἓνας ἄνθρωπος παρουσιάσθη

ποὺ ὑπῆρξε μέγας, ὄχι μόνον διὰ τῆς μεταφυσικῆς του λεπτότητος, διὰ τῆς ἀπαισίας ἢ θελκτικῆς ὀρειότητος τῶν συλλήψεών του, διὰ τῆς ἀυστηρότητος τῆς ἀναλύσεώς του, ἀλλὰ μέγας ἐπίσης καὶ ὄχι ὀλιγώτερον μέγας ὡς **γελοιογραφία**. — Πρέπει νὰ ἐξηγηθῶ κάπως σαφέστερον· διότι ἐσχάτως ἓνας ἀπερίσκεπτος κριτικός, διὰ νὰ δυσφημήσῃ τὸν Ἐδγαρ Πόου καὶ διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ θαυμασμοῦ μου, μετεχειρίζετο τὴν λέξιν **ἀγύρτης**, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὁ ἴδιος προσήρμωσα εἰς τὸν εὐγενῆ ποιητὴν σχεδὸν ὡς ἐγκώμιον.

Ἄπὸ τοὺς κόλπους ἑνὸς κόσμου ἀκορέστου, ἀπορροφημένου ἀπὸ τὴν ὕλην ὁ Πόου ἐξώρμησε πρὸς τὰ ὄνειρα. Καθὼς ἦτο πνιγμένος μέσα στὴν ἀμερικανικὴν ἀτμόσφαιραν, ἔγραψεν εἰς τὴν ἐπικεφαλίδα τοῦ σοφοῦ βιβλίου του **«Eureka»** («Εὐρηκα»): «Προσφέρω τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς ἐκείνους ποὺ πιστεύουν εἰς τὰ ὄνειρα ὡς τὴν μόνην πραγματικότητα!»

Δ. Π. Α.

ΛΟΓΙΑ

Περνοῦν οἱ ὠρες, περνᾶ κ' ἡ εὐτυχία
περνοῦνε κ' οἱ σκιές.

Καὶ σβύνει ἐμπρὸς μας κάθε ὀπτασία
κι' ὄλο ξεχνοῦνε κ' οἱ καρδιές!

Κ' ἐγὼ, σὰν μίαν ἀπλὴ σκιά,
περνῶ . . . Τί κρῖμα!
Μίαν ἱστορία, κ' ἡ παλιά,
ἢ Λήθη καὶ τὸ Μνήμα.

Φυσάει ὁ Νότος, κ' ὁ Βορριᾶς βογγάει,
καὶ πέφτει παγωνιά.

Κ' ἔτσι παγώνει, ἀλλάζει, καὶ πάει, πάει,
σὰν τὴν ἐλπίδα, κ' ἡ καρδιά.

Ἄγριος φυσᾶ ὁ Βορριᾶς,
καὶ λές, φοβοῦμαι

Ἄπὸ πελάου καὶ στεριᾶς!
ποῦ νὰ σωθοῦμε;

(Ἀθῆναι)

Χρ. Βασιλακάκης

ΒΘΩΟΤΗΣ

Υπό Ουίλλιαμ Μπουκρώ.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΑΔΟΙ

ΣΤΟΥΣ ΗΣΚΙΟΥΣ

1.

Στοὺς ἡσκίους σὰν μὲ φέρετε καὶ πάλι τῶν βαγιῶνε
ὦ μοσχομύριστα τῆς ἀνοιξης χεράκια
ἀπόκοσμα τραγούδια θὲ νάκούω ἀπ' τὰ κλαράκια
νὰ γλυκοφεύγουν ἀψηλὰ, ἀόρατων πουλιῶνε.

2.

Σὰν ὄνειρο τρεμουλιαστή θὰ βλέπω τὴν ἀχνάδα
τοῦ λιοπυριοῦ ν' ἀπλώνεται στὸ πλουμιστὸ λιβάδι
καὶ πέρα τὸ κοπάδι
ν' ἀργοσαλεύη μυστικὰ μὲς στὴν ἀχνὴ θαμπάδα.

3.

Κί' ἀποσταμένος μοναχὸς στὴν ἐρημιὰ θὰ γύρω
στὶς ρίζες τῶν ἐπάνω
τῆς βέργιας καὶ τοῦ λιβαδιοῦ γλυκὰ γιὰ ν' ἀνεσάνω
ὡς ποῦ τρελλὰ νὰ μεθυστῶ, ἀπ' τῶν ἀνθιῶν τὸ μύρο.

4.

Καθάρια μπρὸς στὰ πόδια μου νερὰ θὰ μουρμουρίζουν
ὀλόγυρτων κλωνιῶνε καθρεφτίζοντας τ' ἀνθάκια,
πιὸ πέρα τὰ βαθράκια
ἀρμονικὰ τὴ σιγαλιὰ θὰ γλυκονανουρίζουν.
Ἄθηναι. Σιμ. Νικ.

ΔΑΝΤΗΣ ΑΛΙΓΚΕΡΗΣ

Ὡς διὰ νὰ δοθῇ μία συμβολικὴ καὶ βαθεῖα παρα-
στασις τῆς δημιουργίας, ἀδελφωμένης μὲ τὴν κατα-
στροφὴν, εἰς τὸν μέγαν κύκλον τῆς ζωῆς, μία κολοσ-
σιαία καταστρεπτικὴ δύναμις στολιζέται μὲ τὸ ἔμβλημα
μῆς κολοσσιαίας δημιουργικῆς δυνάμεως. Ἡ Ἰταλία
ἐβάπτισε μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ τῆς «Θείας Κωμω-
δίας» τὸν νέον πολεμικόν της γίγαντα. Ὁ μέγας ποιη-
τῆς δὲν ἔχει βέβαια νὰ κερδίσῃ τίποτε περισσότερον
τοῦ ὅτι ἔχει εἰς δόξαν ἀπὸ τὴν διακριτικὴν αὐτὴν τι-
μὴν. Ἡ νέα ὁμως Ἰταλία ἔδειξεν ὅτι γνωρίζει νὰ
τιμᾷ, κατὰ τοὺς τολμηροτέρους τρόπους, τοὺς μεγά-
λους της ποιητὰς καὶ ὅτι εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἐθνι-
κοῦ της μεγαλείου, ἡ ἱστορία τῆς πνευματικῆς της

ζωῆς κατέχει τὴν ἐπίσημον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν δι-
καιούται, παραπλεύρως τῆς ἱστορίας τῶν πολεμικῶν
ἄθλων καὶ θριάμβων.

Δὲν εἴμεθα συνειθισμένοι ἕως τώρα νὰ βλέπωμεν τὰ
ὀνόματα τῶν ποιητῶν χαραγμένα εἰς τὰς ὑπερηφάνους
πρύμνας τῶν πολεμικῶν κολοσσῶν. Ἡ θαλασσοκρά-
τειρα Ἀλβιῶν δὲν ἐχάραξεν ἀκόμη τὸ ὄνομα τοῦ Σαίξ-
πηρ εἰς καμμίαν πολεμικὴν πρύμναν, ὁ οἰστρήλατος
Γερμανὸς αὐτοκράτωρ, ὁ συναναστρεφόμενος φιλαρέ-
σκως τὰς τέχνας εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του, δὲν
ἐσυλλογίσθη ἀκόμη ἓνα Γκαίτε, καὶ δὲν ἠξεύρω ἂν
ἄλλη χώρα προσέβη ἕως τὴν ὥραν αὐτὴν εἰς τὴν χαρα-
κτηριστικὴν αὐτὴν καὶ πρωτότυπον γαθιέρωσιν ἑνὸς
ποιητικοῦ ὀνόματος. Ἴσως θὰ παρατηρήσῃ κανεὶς, ὅτι
οἱ ποιητὰς δὲν ἔχουν καμμίαν θέσιν μεταξὺ τῶν πολε-
μικῶν δυνάμεων, καὶ ὅτι ἡ δόξα των, μία δόξα ἐρη-
μητηρίου, δὲν εἶνε ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

Ἡ Ἰταλία ὁμῶς τιμῶσα καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τὸν ποιητὴν της, ἴσως ἠθέλησε νὰ δείξῃ κάτι περιοριστότερον. Ἴσως ἠθέλησε νὰ σημάξῃ ὅτι δὲν κάμνει διάκρισιν τῶν μεγάλων δυνάμεων, ποῦ κινοῦν τὴν ζωὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀδελφόνουσα τὰ σύμβολά των, νὰ κηρύξῃ, ὅτι ἡ πατρίς εἰς τὸν ποιητὴν καὶ τὸν στρατιώτην δὲν βλέπει παρὰ τὸν ἴδιον ἥρωα, τὸν θυσιαζόμενον διὰ τὸ μεγαλεῖόν της. Μία τοιαύτη ἀντίληψις πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι τιμᾷ τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἐδέχθη πρώτη τὸ φῶς τῆς ἀναγεννήσεως τείνει μὲ ὅλας της τὰς δυνάμεις νὰ ἡγηθῇ ἀκόμη καὶ σήμερον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἡμερῶν μας.

Μυριάδες ὀνομάτων ἔλανα ἀμβάνουν σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ Δάντου Ἀλιγκέρη. Καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη ποῦ δὲν ἐγνώρισαν τὸν μέγαν ποιητὴν — ἂν ὑτάρχουν τοιοῦτοι — θὰ ζητήσουν νὰ μάθουν καὶ νὰ ἀποστηθίσουν τοὺς στίχους του, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ξένοι πρὸς τὴν ποίησιν.

Οἱ ἄνδρες τῶν ὀπλων καὶ τοῦ πυρὸς λησιμονοῦντες μεταξὺ τῶν φοβερῶν ἐργαλείων τοῦ πολέμου τὰς τρυφερότητας τῶν ὀνειρῶν καὶ τῶν ῥεμβασμῶν, θὰ προφέρουν χωρὶς νὰ θέλουν πολλάκις τῆς ἡμέρας τὸ ὄνομα ἑνὸς ποιητοῦ. Καὶ ὅταν ἡ πολεμικὴ σάλπιγξ ἤχη ἀπὸ τοὺς σιδηροβλήτους πύργους ἑνὸς θαλασσίου τιτᾶνος καὶ βρέμωνται τὰ πυροβόλα ἐπάνω εἰς τὸ μέγα πλωτὸν φρούριον, ἡ ψυχὴ ἑνὸς λαοῦ, παρακολουθοῦσα τὸν ἐλευθερωτήριον ἀγῶνα, θὰ ψιθυρίζῃ μὲ παλμοὺς ἀγωνίας τὸ ὄνομα ἑνὸς ποιητοῦ, ὅστις ἐδόξασε τὴν Ἰταλίαν πρὶν τὴν δοξάσουν τὰ ὄπλα της, καὶ ἤνοιξεν ἐμπρὸς της τὸν φωτεινὸν δρόμον τοῦ μέλλοντος, τὸν ὁποῖον ἀνοίγουν οἱ ποιηταὶ διὰ νὰ περάσουν ἔπειτα ἐπάνω του οἱ δημιουργοὶ τῆς ὕλης ἰσχύος.

Τὸ εἰρηνικὸν τέκνον τῆς Φλωρεντίας, ὁ ποιητὴς ποῦ ἦτο τόσο ὠχρὸς καὶ τόσο εὐθραυστος, ὥστε αἱ γυναῖκες τῆς πατρίδος του τὸν ἐδακτυλοδεικτοῦσαν εἰς τὸν δρόμον, καὶ ἐπίστευαν πραγματικῶς, ὅτι εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποῦ κατέβη εἰς τὸν Ἄδην, δὲν ὠνειρεύθη ἴσως ποτὲ ὅτι τὸ ὄνομά του θὰ ἀντηχήσῃ ποτὲ ἐν μέσῳ πολεμικῶν παιάνων καὶ βροντῶν πυροβόλων. Οἱ ποιηταὶ ὑφαινοντες τὰ ὄνειρά των εἰς τὰ ἀπόμερα τῆς ζωῆς δὲν εἶνε φίλοι τῶν πολέμων, τῶν θορύβων καὶ τῶν αἱμάτων. Καὶ ὅταν ἀκόμη ὑμνοῦν τὰ κλέα τῆς φυλῆς των, κρούουν τὴν λύραν των κάτω ἀπὸ τὰς σκιάς τῶν εἰρηνικῶν δένδρων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἥρωες διὰ τοῦτο. Αὐτοὶ συγκεντρώνουν πρῶτοι τὴν διάχυτον ἀκτινοβολίαν τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς εἰς τὸν κρυστάλλινον φακὸν τῆς ἰδίας των ὑπάρξεως καὶ δημιουργοῦν τὸ φωτεινὸν ὄνειρον, ὅπερ ἔρχονται κατόπιν οἱ ἄλλοι νὰ πραγματοποιήσουν καὶ νὰ ἐνσαρκώσουν.

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Τζουλέ ζητεῖ ἀκόμη μεγαλεῖτερα προνόμια διὰ τοὺς ποιητάς. Αὐτοὺς θέλει ἀκόμη καὶ δημιουργοὺς τῶν πολιτειῶν. Διότι αὐτοὶ, λέγει, συλλαμβάνουν πρῶτοι τὰς ἀορίστους κινήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀπὸ τὰς ὁποίας δημιουργοῦνται τὰ ἤθη, διὰ νὰ δημιουργηθοῦν κατόπιν ἐκ τῶν ἠθῶν οἱ νόμοι. Προφῆται ὅπως τοὺς ἠθέλησαν ὅλοι οἱ λαοὶ, ἥρωες ὅπως τοὺς θέλει ὁ Κάρλαυλ. Προφῆται καὶ ἥρωες μαζῇ.

Ἡ νέα Ἰταλία δίδουσα τὸ ὄνομα τοῦ Δάντου Ἀλιγκέρη εἰς μίαν μεγάλην πολεμικὴν τῆς δυνάμιν, ἐρχομένην νὰ φρουρήσῃ καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐθνικά της δίκαια, δὲν ἀπένειμεν ἀπλῶς ἕνα φόρον θαυμασμοῦ εἰς τὸ ἐνδοξόν τέκνον της. Ἐδωκε καὶ μέγα μάθημα εἰς τοὺς λαοὺς, μάθημα σοφῆς καὶ βαθυστοχάστου ἀναγνωρίσεως.

Ἡ Ἑλλάς, ἡ χώρα αὐτὴ, ὅπως ἡ Ἰταλία, ἡ ὁποία ὑπῆρξε πάντοτε πτωχὴ καὶ ὠραία, καὶ τῆς ὁποίας ὅλη ἡ ἱστορία εἶνε ἱστορία τοῦ πνεύματος, εὐρεθείσα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ γείνη ἀνάδοχος, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μερικῶν νέων πολεμικῶν σκαφῶν, ἀνεδίφησεν ὅλα τὰ ἀρχεῖα, ἀνεμέτρησεν ὅλα τὰ λεξικά, ἐπεστράτευσεν ὅλους τοὺς λεξιθῆρας διὰ νὰ εὗρῃ τὰ ὀνόματα ποῦ τῆς ἐχρειάζοντο. Καὶ ἀφοῦ ἐξήντησεν ὅλας τὰς πηγὰς καὶ ἐχρησιμοποίησεν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν τριήρων τοῦ Θεμιστοκλέους, κατέληξεν εἰς τὴν εὐηχον Ναυκρατοῦσαν. Ἡ νέα ἱστορία τῶν πολεμικῶν καὶ πνευματικῶν ἄθλων της δὲν εἶχε πλέον ὀνόματα δι' αὐτήν, ἀλλὰ ποῖος θὰ ἐτολμοῦσε νὰ προσφέρῃ τὸ ὄνομα ἑνὸς ποιητοῦ, τὸ ὄνομα ἑνὸς ἀπλοῦ ὀνειροπόλου εἰς τόσο σοβαρὰς στιγμὰς;

Καὶ ὁμῶς εἶχεν ἕνα ποιητὴν, ὅστις ἂν δὲν ἦτο τόσο μέγας, ὅπως ὁ Δάντης, ὑπῆρξεν ὁμῶς ὁ ψάλτης τῆς ἐλευθερίας της, διὰ νὰ μὴ εἶπω, ὅτι ὑπῆρξε καὶ ὁ μέγας τῆς γλωσσοπλάστῃς. Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω τὸν Σολωμόν; Ὁ ποιητὴς τοῦ ὁποίου αἱ στροφαὶ ἔγειναν ὁ ἐθνικὸς ὕμνος τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἐδικαιοῦτο ν' ἀκούῃ ἀπὸ τὴν πρύμνην ἑνὸς πολεμικοῦ πλοίου τὰς ἰδίας του στροφὰς, εἰς ἱερὰς στιγμὰς ποῦ αἰρεται, ὑπὸ τοὺς ἤχους των καὶ ὑποστέλλεται εὐλαβῶς ἡ πολεμικὴ σημαία. Περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον θὰ ἐδικαιοῦτο. Ἀλλ' ἡ Ἑλλάς δὲν ἠμποροῦσε νὰ διαπρῶξῃ τόσο τολμηρὰν πρωτοτυπίαν, μὴ δικαιολογουμένην τοῦλάχιστον ἀπὸ κανὲν κληροδότημα καὶ ἀπὸ καμμίαν ἐλπίδα παραδειγματισμοῦ. Τώρα ποῦ ἡ Ἰταλία ἔδωκε τὸ παράδειγμα, ὁ ψάλτης τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων» ἠμπορεῖ ἴσως νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του. Ἐάν τὸ ἐπιτρέψῃ ἐννοεῖται ὁ κ. Μιστριώτης...

Παῦλος Νιρβάνας.

ΣΑΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΚΟΚΟΤΤΑ

(Ανάμνησις από ένα ταξίδι στο Παρίσι.)

— "Ελα!

"Ελα καλή μου Ζιλμπερτή να μου πῆς τὴν ἱστορία σου σήμερα, σήμερα ποῦ κλείστηκε κάθε χαρὰ γύρω μας καὶ ὁ οὐρανὸς ἀφήνει τοὺς πόνους του νὰ χυθοῦν, σὰν δάκρυα βροχῆς, στὴ γῆ....

"Ελα τώρα ποῦ μᾶς ἔκλεισε τὸ νερὸ ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα τοῦ δάσους, στοὺς πράσινους καὶ σκοτεινοὺς καὶ λυπημένους θόλους.

Κανείς δὲν ἀκούει τίποτε! Κανείς δὲν θὰ τὸ μάθῃ. Σὲ λίγες μέρες, κεῖ κάτω στὴν Ἑλλάδα μακρὰ, σὰν μαραμένο λουλουδάκι ποῦ εὐωδιάζει τοῦ πόνου τὴν μοσχοβολία, ἡ ἱστορία σου θὰ μένῃ στὴ ψυχὴ μου!

"Ελα κανείς δὲν θὰ ἀκούσῃ τίποτα!

Κλείσθηκε ἡ γῆ μέσ' στὸ νερὸ, στὴ συννεφιά καὶ τὸν θρῆνο.

"Ελα! αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ ἀναμνήσεις ἔρχονται καὶ ξεσπᾶνε σὲ λυγμοὺς καὶ σὲ παράπονα. "Ελα νὰ ρουφήσω τὸ φαρμάκι τοῦ πόνου σου καὶ νὰ μοιράσουμε τὴν βαρειά λύπη, ποῦ σου μαραίνει τὴν καρδιά.

— Τί νὰ σοῦ πῶ;

— Τὸν βίον καὶ τὴν λύπη σου.

— Δὲν θὰ εἶνε ἀφήγησις ἀλλὰ μοιρολόγι. Μοιρολόγι γιὰ τὴς ἐλπίδες ποῦ μαδήθηκαν σὰν γιασεμιά καὶ ροδόφυλλα, καὶ γιὰ τοὺς πόθους ποῦ τοὺς ἔγλυψε καὶ τοὺς ἔφαγ' ὁ καῦμός, σὰν τὸ κῦμα τοῦ ἀκρογιαλιοῦ τοὺς βράχους. "Ημουνά ἀγνή μιά φορὰ σὰν τὸ χιόνι. "Ασπρη καὶ εὐπαθῆς, σὰν ἐκεῖνο. Λίγος ρύπος χρειάστηκε, γιὰ νὰ γείνη ἡ λευκότης βόρβορος.

Τώρα εἶμαι σὰν τὸν σαπισμένο κορμὸ τοῦ δένδρου, ποῦ νῖν' ἀδύνατος ν' ἀνοίξῃ σὲ φύλλα καὶ ἀνθούς καὶ ὅμως τὰ χεῖλη μου διψᾶνε ἀκόμα γιὰ ἔρωτα καὶ γιὰ ζωὴ.

"Ὡ τὸ μαρτύριο τοῦ κόρου καὶ τοῦ χορτασμοῦ τῶν ὠμορφιῶν τοῦ κόσμου, προτοῦ κανείς νὰ τὸς γνωρίσῃ!....

"Αφησε ὅμως. Μὴν ξυπνᾶς τὴν δυστυχία ποῦ κοιμᾶται. Θέλω φῶς, θέλω χαρὰ, θέλω χοροὺς καὶ τρέλλες, θέλω χρώματα καὶ ἥλιους, καὶ λου-

λούδια καὶ ἀνεμοστρόβιλο εὐθυμίας, γιὰ νὰ διηγηθῶ τὴν ἱστορία μου. Θέλω νὰ πνίξῃ ὁ θόρυβος τῆς χαρᾶς τοὺς στεναγμοὺς τῆς λύπης...

*
**

— "Ὁχι. Τώρα εἶνε ἡ ὥρα τῆς συμφορᾶς. Γιὰ κῦτταξε. Ὁλη ἡ φύσις ὀδύρεται σὰν νὰ λήῃ τὸν πόνον τῆς, ἐδῶ στὸ δάσος τῆς Βουλώνης. "Ελα τώρα ποῦ κλαῖνε τὰ λουλούδια ἀπὸ τὸ δάριμο τῆς βροχῆς καὶ χύνουν, σὰν νὰ δακρῦζουν, τῆς σταγόνες τοῦ νεροῦ, ἔλα τώρα ποῦ ἀχοβολάει ἡ λίμνη ἀπὸ πόνον καὶ στάζουν τὰ δένδρα δάκρυα, ἔλα νὰ μοῦ πῆς τὸν πόνον ποῦ σοῦ τρώει τὰ στήθια σου καὶ σοῦ ἀνεβάξει τὸ ῥματωμένο τὸν βόγγο ἀπὸ τὸ στόμα.

"Ελα τώρα ποῦ καὶ ἡ φύσις ξέσπασε σὲ δάκρυα καὶ θροεῖ, σὰν νὰ λήῃ τὸ παράπονό τῆς.

— "Ημουνά κοριτσάκι κι' ἐγὼ μιά φορὰ ποῦ ἐχαιρόμουνά με τὸν ἥλιο καὶ με τὰ λουλούδια ἔπαιζα. Ἄρρωστος ὁ πατέρας μου καὶ πλύστρα ἀσπρορρούχων ἡ μητέρα. "Εκαθόμουνά σὲ μιά μάντρα ἐκεῖ ἐπάνω στὴ Μονμάρτρη, κοντὰ στὴν ἱερὰ Καρδοῦλα, ποῦ δὲν ἔχει ἔλεος γιὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ δύναμι γιὰ τὴ δυστυχία. Σὲ μιά ἀπὸ ἐκεῖνες τῆς μάνδρες ποῦ συναγελάζονται ἐμετικῶς τ' ἀνθρώπινα κοπάδια. Περνούσαμε κακὰ καὶ δυστυχισμένα. Λάσπη πολλὴ στὸ ἔδαφος καὶ παγωνιά ἐπότιζε τοὺς τοίχους καὶ ἄγρια λύπη ἔδγαινε ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα κι' ἀπὸ τὴ δυσωδία. Κοριτσάκια μὲ χιονίστρες εἰς τὰ χέρια ἔξεφωνοῦσαν παίζοντα στοὺς βούρκους καὶ φύλλα ἀπὸ λάχανα καὶ φλοῦδες ἐσάπιζαν στὰ μαῦρα τὰ νερά.

Σκοτεινὴ ἡ κάμαρα καὶ γλοιώδεις οἱ τοῖχοι, σὰν ζυμωμένοι με τὸν ἰδρῶτα τῆς κακομοιριάς καὶ τὰ δάκρυα τῆς δυστυχίας.

"Εγὼ ἐδούλευα σ' ἓνα μοδιστράτικο στὴν ὁδὸν Ριβόλι.

Φωτεινοὺς κόσμους μοῦ ἀνοίγαν ἡ ἐρωτικὲς διηγήσεις τῶν ἄλλων κοριτσιῶν καὶ μακρύτερο ἔβλεπα τὸ σκοτάδι τοῦ σπιτιοῦ μου.

“Ένας νέος με κασκέτο, καλοδεμένα μπράτσα, και κόκκινο λαιμοδέτη, έπρωτόχυσε στα τρουφερά μου στήθη, τρικυμιώδεις πόθους, με ένα του φιλί.

“Η τρικυμία με παρέσυρε να τον ακολουθήσω.

— Και τον σακάτη τον πατέρα σου και τη φτωχή την μάνα;

— Δεν τους έννοουσα τότε, γιατί κανείς δεν μου έδωκε για να τους καταλάβω. Μου φαινότανε πώς είμουνα μέσα στο σπίτι σαν τη γάτα, που εινε ελεύθερη να πάη όπου θέλει και να κοιμηθῆ όπου επιθυμεί.... “Ένας παππᾶς, κάτι άκουσα να λέη μιὰ μέρα για Θεο που τιμωρεῖ και κοινωνία που δικάζει. “Ερώτησα καλλίτερα και μου είπαν πώς δεν υπάρχει Θεός για να τιμωρηῆ, αλλά μόνον κοινωνία για να την απολαμβάνης.....

* *

— “Επέρασε λίγος καιρός από τότε και ο Βιτσέιζος,, γιατί ήταν Ιταλός, με άφηκε. “Αγάπησε λέει μιαν άλλη, πήγαινε και συ να αγαπήσης άλλον. “Εγώ έγύρισα στο σπίτι μου. Κανέννας δεν μου μίλησε όπως όταν επέστρεφα και από το κατάστημα.

Εύρηκα άλλους φίλους και περνούσα της νύχτες μου γλεντώντας και πίνοντας. “Εκυλίσθηκα εις όλαις της ταβέρνες και τα υπόγεια και ξενύχτισα πολλάκις μεθυσμένη σ’ εκείνα τα σκοτεινά της Μοντμάρτης άσυλα, που έχουν φιλανθρωπική την επιφάνεια, άλλ’ όπου οργιάζει ο τερατώδης συμφυρμός των δύο φύλων. Για το σπίτι πλέον ούτε φρόντιζα.

Κάποτε έμαθα πώς πέθαν’ ο πατέρας.

Μόλις επρόφθασα να πάω πριν τον καρφώσουν στο σιδερένιο φέρετρο. Θυμοῦμαι ακόμη τους κρύους χτύπους του καρφώματος — Ντούπ! Ντούπ! Ντούπ!

— «Σ’ έζητοῦσε Ζιλμπέρτη, μου είπε μιὰ γειτόνισσα, ο μαῦρος πριν πεθάνει».

— «Και τί να του έκανα εγώ, της είπα, μπορούσα να κρατήσω και τον θάνατο; Και η μητέρα μου που είναι;»

— «‘Εχάθηκε ένα πρωῖ και δεν εξαναφάνη έκτοτε».

“Εκύτταξα πότε να τον θάψουν και να φύγω. “Ένα ρεῦμα με είχε πάρει και με έφερνε κάπου. Ποῦ; Δεν ήξευρα ούτε καιροῦ είχα να σκεφθῶ. “Αφέθηκα κι’ εγώ στην τύχη.

— Και δεν λυπώσουνα την ὄμορφιά σου;

— Δεν την αισθανόμουνα διόλου

“Ένα πρωῖ εξύπνησα άρρωστη στα χέρια ενός κουρέως. “Ημουν πουντιασμένη. Είχα ξενυχτίσει μεθυσμένη σ’ ένα πάγκο. Ο κουρέυς εφρόντισε και μ’ έβαλε εις το Νοσοκομείο. Οι γιατροῖ φοβήθηκαν για την ζωή μου. Ο άθλιός μου βίος ενίσχυσε τους φόβους των. “Ενίκησεν ὁμως η μικρή μου ηλικία. “Ημουνα τότε 16 ετών. Δεν είχα εξαντληθῆ ακόμα. “Όταν έγεινα καλά, ο φοιτητής γιατρός που μ’ επεριποιείτο με ηρώτησε: «‘Εχεις κανένα που να ενδιαφέρεται για σενα;» «‘Οχι». «‘Ερχεσαι να μείνης μαζί μου;» «Ευχαρίστως». “Ένα χρόνο έμεινα και με το φοιτητή.

Στην αρχή μ’ αγαποῦσε, έπειτα ὁμως έκανε στραβά μάτια και για τους φίλους του. “Επειτα άλλαξα πολλούς. Μ’ επῆρε ένας γέρος και κατέληξα σ’ ένα φύλακα της Δημοκρατίας. “Επειτα πάλι έπεσα σε χέρια γέροντος. “Ω, η ανθρώπινη λέπρα που επέρασε σαν σε αβλάκι οχετοῦ από επάνω μου.....

“Ένα βράδυ που επήγαμε και εκαθήσαμε σ’ ένα παρδαλό καφενεῖο του Γκραν-Μπουλνάρ, ο διευθυντής μου λέγει:

— «Κολο κορίτσι, ερχεσαι για να σε πάρω στην υπηρεσία μου; Θῆ καρδίζης πολλή, θα φορηῆς ὡραῖα φορέματα και θα πηγαίνης ὄλο με καλόνε κόσμο».

“Η άλλες η κοκκότες, η χρωματιστές και η περιχρυσες και καταστόλιστες που ήσαν ἐκεί, επάνω στον κόσμο, σαν κάμπιες πλουμιστές επάνω σε κλωνάρι που ξηράνανε, μου εκίνησαν την ὄρεξι και σε λίγες ημέρες ήμουνα του καφενεῖου.

— Κι’ έπειτα;

* *

— Δεν εντεποτάρησι άμέσως ὡς κοκκότα. Με παρέδωσαν σε μιὰ γυναῖκα ψηλή και παρᾶξενη. Με εκλεισαν σε ένα σπίτι μαζί της και μου παρέδιδε μαθήματα. Πως να κινουμαι. Πως να αστείζωμαι και να προσελκύω, πως να τρελλαινω και να πυρπολῶ. Πως να προκαλῶ και να λιγώνω. «Εἶσαι μικρή, μου είπε, κι’ ὄμορφη. “Εχεις πλούσια κάμπο εμπρός σου να τρουγήσης. Κόπτε και χτύπα αλύπητα. Μη λυπηθῆς κανένα και κανένα μην αγαπήσης. Το σύνθημά σου το γλέντι σου και η καταστροφή των άλλων. Πήγαινε να χαλάσης κόσμο. Να εκδικηθοῦμε την κοινωνία που μᾶς ερριξε. Στέμματα να βάλλουν κορῶνα το σκαρῖνι σου και ὑπουργοῖ να σε σηκώνουν καβάλλα των στους ὄμους. Πήγαινε. Εἶσαι μικρή και ὄμορφη και θα κάμης πολὺ κακό. Πήγαινε».

* *

Τρία χρόνια ήμουν εις το καφενεῖο.

Λουσο, ροῦχα. τουαλέτες, χρυσάφι, αστραποβολήματα.

Τους επαιζα τους άνδρες σαν το παιδι τους μολυβένιους στρατιῶτες. Τι ὁμως προς εμε;

“Όλη μου η χάρι και η εὔμορφη κι’ χρυσάφι εγιότανε για το χρηματοκιβώτιον του καφενεῖου.

* *

Τρία χρόνια εκυλίστηκα και εκει.

“Ό,τι αισχρόν και άηδές και βρωμερόν υπάρχει εις τον κόσμο τα εδοκίμασα. “Όλους τους φωσφορισμούς της σαπίλας τους εξελάμβανα για άστρα, ὄλα τα μελανιάσματα της γαγγραινης, μενεξέδες, ίλας τας αιμασσοῦσας πληγῶς ρόδα και τριαντάφυλλα. “Ημουνα το σκουληκι που παχύνεται στο βουρκο.

Μεξ στην άχαρη ποικιλία του βίου μου η μονοτονία μου επνιγε την ψιχή. “Εχόρτασα ὄλα τα καλά και τα ὡραῖα πριν τα γνωρίσω και δεν ανοίχτηγε η καρδιά μου σε τίποτε ὑψηλόν και σε κανένα ευγενές και θεῖον.

Είμαι ὁ Τάνταλος τῆς ἀληθοῦς ζωῆς, τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἡ λάσπη τοῦ παληοῦ μου τοῦ σπητιοῦ, ὅταν ἤμουνα μικρή, μέσα στὴν ψυχὴ μου βρίσκεται, ἡ παγωνιὰ τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς μονοτονίας μου ποτίζει τώρα καὶ μου σκεβρώνει τὸ σῶμα καὶ ἄγρια βγαίνει ἡ λύπη καὶ ὁ βόγγος ἀπὸ τὴν βρῶμα καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς ὑποστάσεώς μου.

Δὲν εἶμαι πλέον ἄνθρωπος, εἶμαι τὸ ἀκράτητο τέρας τοῦ χαλασμοῦ. Τὸ πένθος καὶ ἡ φρίκη πηγάζουν ἀπὸ μένα. Δὲν εἶμαι πλέον ἡ γυναῖκα τῆς ἡδονῆς, τὸ κρέας τῆς λάγνου εὐτυχίας, εἶμαι τὸ δυστυχισμένο μαῦρο πνεῦμα τῆς καταστροφῆς, εἶμαι ὁ δαίμονας τοῦ θανάτου. Εἶμαι ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ, εἶμαι ἡ κόλασις ὠμορφοδεμένη σὲ πλαστικὸ σῶμα, εἶμαι ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ὀργὴ ποῦ σάπισε μιὰν ἀνθρώπινη φυλὴ καὶ σαρακώνει ἓνα ἔθνος.

— Καὶ ὅμως εἶσαι τόσο μικρὴ καὶ τόσο ὠραία ἀκόμα!

— Εἶμαι ὠραία σὰν ἁμαρτία καὶ ὠμορφη σὰν θάνατος. Ἐρούφησα νεῖατα καὶ ἐτσάκισα κόκκαλα παλληκαριῶν, ἔπνιξα ἐλπίδας καὶ ἐτροφο-

δότησα τὴν γῆ μὲ κορμιὰ καὶ ἐχόρτασα τὸ χῶμα ἀπὸ σάρκες καὶ κουφάρια.

Εἶμαι ἡ δυστυχὴς κατάρα τῆς ἀνθρωπότητος. Ὡ, ἡ φωτιὰ τοῦ πόθου μου καίει τὸ στῆθος καὶ πνίγομαι σὲ πέλαγος στυγνῆς ἀπελπισίας. Θέλω νὰ ζήσω καὶ νὰ ἐξαγνισθῶ καὶ ὅμως δὲν θὰ μπορέσω.....

— Πᾶψε!..... Τὸ ξέρω.... Μὴ πικραίνεσαι καὶ δυναμώνεις τὸ χτικιὸ ποῦ σαρακώνει τὸ ὠμορφο κορμί σου. Εἶσαι φθισικὴ, τὸ ξέρω, ἀλλὰ εἶσαι καλλίτερη γι' αὐτό. Δὲν φταῖς ἐσὺ γιὰ τὰ ἐγκλήματατά σου, ἡ κοινωνία φταίει, ἡ πολιτεία φταίει, ποῦ σὲ ἄφησε. Σὺ ἐξαγνίζεσαι μὲ τὸ μαρτύριό σου καὶ τὸν θάνατον. Μὴ κλαῖς γυναῖκα τοῦ ἄλλου κόσμου, ποῦ δὲν ἀνήκεις στὴ γῆ πλέον ἀλλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ ποῦ γιὰ τοῦτο πῆρες ἀπὸ τώρα τὴ διαφάνεια καὶ τὴν θεότητά του.

Πᾶψε! ἄφησε τὴν φύσι νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνηῖ καὶ ἔλα νὰ ἐνωθοῦμε σ' ἓνα ἀγάπης ἀσπασμό. Θὰ σὲ φιλήσω ἐγὼ καὶ ἄς πάρω μαζί μὲ τὴν ἡδονὴ τοῦ φιλιῶν καὶ τὸ μικρόδιο τοῦ θανάτου!.....

Σταμ. Σταματίου.

ΟΥΔΑΝΔ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΒΡΑΔΥΝΟΣ ΧΟΡΟΣ

Ἐνα τοῦ Μάη βράδυ χοροῦ τραγούδια ἤχοῦσαν μακρὰ.... ἴσαμε τὸ λόφο· μ' ἀλλοίμονο ἐκεῖ κάτου πλάϊ στὰ κυπαρίσσια κοιμόταν μιὰ παρθένα.

Ευπνοῦνε τὰ τραγούδια στὸν τάφο τῆς τῆ μαύρῃ, κι' αὐτιάζεται καὶ στέκει σὰ σ' ὄνειρον ἀκόμα· πετάει μακρὰ τῆ ρόμπα καὶ λύνει τὶς κορδέλλες.

Τῆς κάσας τῆς τ' ἀνθούλια παίρνει καὶ κόβει κι' ἄλλα ἀπάνου ἀπὸ τὸ λάκκο... δὲν ξέρει πῶς τὰ ρόδα χάνουνε τῆ δροσιά τους στὸ νεκρικὸ στεφάνι.

Κάτου ἀπ' τῆ φιλύρα τρέχει γιὰ νὰ χορέψῃ.... εἶν' ὄλοι ὄλο φλόγα, μὰ ἐκεῖνη παγωμένη· τᾶργανα ξάφνου παύουν κι' οἱ χορευτὰδες πάνε...

Ὅλα γαλήνια γύρω.... ἐκεῖ μονάχα ἐκεῖνη... ἡ βραδυνὴ καμπάνα..... καὶ πέρα ἡ δύση σβύνει. Φτωχὴ, δόλια παρθένα, εἶνε νεκροὶ οἱ νεκροὶ!

Ἀθῆναι.

Ῥῶμος Φιλύρας

ΦΡ. ΝΙΤΣΕ

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ

(Ότε τὸ 1897 ὁ Ἄγγελος Βλάχος μετέφραζε τὸ περιβόητον βιβλίον τοῦ Μάξ Νορδάου, τὸν «*Εκφυλισμόν*», εἰς τὸ ὁποῖον κατεδικάζοντο ὡς ἔκφυλοι ὅλοι σχεδὸν οἱ σύγχρονοι μεγάλοι ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι, παρέλειψεν ἔξ ὀλοκλήρου τὸ περὶ Νίτσε κεφάλαιον. Ὁ λόγος ἦτο ἀπλούστατος. Ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἔργον τοῦ Νίτσε ἤρχισε νὰ μεταφράζεται γαλλιστὶ καὶ ἀπὸ τῆς εἰς Γερμανίαν μεταβάσεως τοῦ μακαρίτου ποιητοῦ Γιάννη Καμπύση, ὁ Νίτσε γίνεται γνωστὸς ἐν Ἑλλάδι. Ἐφημερίδες καὶ περιοδικά, εἰς τὰ ὁποῖα συνεκεντρῶντο ὅλη ἡ τότε πνευματικὴ ζωὴ τῶν νέων — ἡ *Τέχνη*, τὸ *Περιοδικόν μας*, ὁ *Διώνυσος* — τονίζον ὕμνους δημοσιεύοντα ἀποσπάσματα καὶ διατριβὰς διὰ τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ τοῦ «Υπερανθρώπου».)

Δὲν θὰ ἐξετάσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰς ἰδέας καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου. Εἰδικὸς συνεργάτης μας θὰ γράψῃ προσεχῶς μελέτην περὶ τοῦ ἔργου του.

Ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ περιλάβωμεν εἰς τὴν «Χαραυγὴν» τὴν σύγχρονον πνευματικὴν κίνησιν, δημοσιεύομεν σήμερον τὸ κατωτέρω κεφάλαιον κατὰ μετάφρασιν ἐκλεκτοῦ συνεργάτου μας.)

*
**

Θέλεις, ἀδελφέ μου, στὴ μοναξιά νὰ πᾶς; Θέλεις τὸ δρόμο ποῦ στὸν ἑαυτό σου σὲ φέρνει νὰ γυρέψῃς; Στάσου λιγάκι καὶ ἄκουσε καὶ μένα.

«Ὅποιος γυρεύει, εὐκολὰ χάνεται. Κάθε ἀπομόνωση εἶνε ἀμαρτία,, ἔτσι ὁ ὄχλος φωνάζει. Καὶ πολὺν καιρὸ καὶ σὺ στὸν ὄχλο ἀνήκες.

Ἄλλὰ ἐσὺ θέλεις τὸν δρόμο ποῦ στὸν ἑαυτό σου σὲ φέρνει νὰ γυρέψῃς; Δεῖξε μου λοιπὸν τὰ δικαιώματά σου καὶ τὴ δύναμή σου γι' αὐτό!

Εἶσαι μιὰ καινούργια δύναμη καὶ ἓνα καινούργιο δικαίωμα; Μιὰ πρώτη κίνηση, ἓνας τροχὸς ποῦ γύρω στὸν ἑαυτό του γυρνᾷ; Μπορεῖς τ' ἄστρα γύρω στὸν ἑαυτό σου ν' ἀναγκάσῃς νὰ γυροῦν;

Ἄχ! ὑπάρχουν τόσοι ποῦ ἄσεμνα ἐπιθυμοῦν καὶ θέλουν στὰ ὕψη νὰ τραβήξουν! ὑπάρχουν τόσοι σπασμοὶ τῶν μωροφιλοδόξων. Δεῖ-

ξε μου πῶς δὲν εἶσαι οὔτε ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ἄσεμνα ἐπιθυμοῦν, οὔτε ἀπ' τοὺς μωροφιλοδόξους!

Ἄχ! ὑπάρχουν τόσες μεγάλες σκέψεις ποῦ δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρ' ὅ,τι κάνει μιὰ σαπουνόφουσκα· φουσκώνουν καὶ κάνουν πειὸ ἄδειον κεῖνον ποῦ φουσκώνουν.

Λές τὸν ἑαυτό σου ἐλεύθερο; Τὴ σκέψη σου τὴ μεγάλη θέλω ν' ἀκούσω καὶ ὄχι πῶς ἀπὸ ἓνα ζυγὸ ξέφυγες.

Καὶ εἶσαι ἀπὸ κείνους ποῦ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ξεφύγουν ἀπὸ ἓνα ζυγὸ; Πολλοὶ ὑπάρχουν ποῦ χάνουν καὶ τὴ μικρὴ τους ἀξία ἂν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ τους ξεφύγουν.

Ἐλεύθερος ἀπὸ τί; Τί τὸν ἐνδιαφέρει τὸν Ζαρατούστρα! Ὁλοκάθαρα πρέπει ὅμως τὸ μάτι σου νὰ μοῦ λέγῃ: Ἐλεύθερος γιὰ ποιὸ σκοπὸ;

Μπορεῖς ἓνα δικό σου Ἄγαθὸ καὶ ἓνα δικό σου Κακὸ νὰ δημιουργήσῃς καὶ νὰ κρεμάσῃς τὴ θέλησή σου ἀπὸ πάνω σου σὰν ἓνα νόμον;

Μπορεῖς ἐσὺ ὁ ἴδιος νὰ εἶσαι δικαστὴς γιὰ τὸν ἑαυτό σου καὶ ἐκδικητὴς τοῦ νόμου τοῦ δικοῦ σου;

Φοβερὸ εἶναι νὰ εἶναι κανεὶς μονάχος καὶ νὰ εἶναι δικαστὴς καὶ ἐκδικητὴς τοῦ νόμου τοῦ δικοῦ του. Ἔτσι σὰν ἓνα ἄστρο βγαλμένο ὄξω ἀπ' τὴν τροχιά του μεσ' τὸ ἔρημο Ἄπειρο καὶ στὴν παγωμένη τῆς μοναξιάς αὔρα.

Σήμερα ὑποφέρεις ἀπὸ τοὺς πολλοὺς σὺ, ὁ ἐκλεκτός· ἔχεις ἀκόμα τὸ θάρρος σου καὶ τὶς ἐλπίδες σου.

Μὰ θὰ σὲ κουράσῃ ἡ μοναξιά αὐτὴ μιὰ μέρα, ἡ περηφάνεια σου θὰ λυγίσῃ, τὸ θάρρος σου θὰ τρίξῃ τὰ δόντια καὶ τότε θὰ φωνάξῃς: εἶμι μονάχος.

(Ἀκολουθεῖ.)

Μετάφρ. ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ***

Ο ΡΑΓΙΣΜΕΝΟΣ ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ

“Όταν τὰ κέρινά τους δάκρυα χύνανε
οἱ κάτασπρες χλωμόφεγγες λαμπάδες,
κι’ ἐτρέμανε οἱ σκιές γύρω τριγύρω σου
κι’ ἐκλαίγαν τὶς χαμένες σου ὠμορφάδες,

“Όταν μιὰ τρικυμία ἀπὸ θρήνους φούσκωνε
στὸ σπίτι σου ποῦ ὁ θάνατος τὸ βρῆκε,
τῆς σάλας ξάφνου ἀγάλια ἢ θύρα ἐστέναξε
καὶ κάποιος μέσα μπῆκε, κάποιος μπῆκε ..

Καὶ στὸν καθρέφτη ἀντίκρυ ἡ Μοῖρα ἐστάθηκε,
στὸν ἀκριβὸ βενέτικο καθρέφτη,
κι’ ἐκεῖ ποῦ ἡ ἐμορφιά σου ἀστραποβόλησεν,
ἡ ξωτικιά ἢ θωριά της τώρα πέφτει.

Κι’ ἀπλώνει τὸ ραβδί της μεγαλόπρεπα
καὶ στῆς νυχτιᾶς τὴν ἄγρια τὴ φοβέρα,
ἀκούστηκε ἓνας βόγγος, κι’ ἓνα τρίξιμο
κι’ ἐρράγισε ὁ καθρέφτης πέρα ὡς πέρα!...

Καὶ τὸ πρῶτ’, ὅταν σ’ ἔβγαλαν ἀμιλητη,
μὲ τὰ λευκὰ καὶ τ’ ἄνθια στολισμένη,
κι’ ἐμπρὸς ἀπὸ τῆς σάλας σ’ ἐπεράσανε
κι’ ἀπὸ τῆς θύρας ἐμπρὸς τὴν ἀνοιγμένη,

Ἐπάνω στὸν καθρέφτη τὸν κρυστάλλينو
— κι’ ἐνῶ τὸ κλᾶμα δλόγυρα ξεσπάει —
στερνὴ φορὰ ἡ μορφὴ σου ὠραῖα βασίλεψε
καὶ πάει μ’ ἓνα παράπονο, καὶ πάει.....

Ἄθῆναι.

Στέφανος Δάφνης

ΕΔΓΑΡ ΠΟΥΟΥ

Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΜΗΝΥΤΗΣ

(Φανταστικὸν διήγημα.)

Ἀληθινά! — εἶμαι πολὺ νευρικός, τρομερὰ
νευρικός — καὶ πάντοτε ὑπῆρξα· ἀλλὰ γιατί μοῦ
λέτε πὼς εἶμαι τρελλός; Ἡ ἀσθένεια μοῦ ἐλέ-
πτυνε τὰς αἰσθήσεις, δὲν μοῦ τὰς κατέστρεψεν,
οὔτε μοῦ τὰς ἀδυνάτισε. Περισσότερο ἀπὸ τὸν
καθένα, εἶχα τὴν αἰσθησιν τῆς ἀκοῆς λεπτοτά-
την. Ἐχω ἀκούσει ὅλα τὰ πράγματα τοῦ οὐρα-
νοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἐχω ἀκούσει ἀκόμα τί γίνεται
καὶ στὸν Ἄδη. Πῶς λοιπὸν εἶμαι τρελλός;
Προσοχή! Καὶ παρατηρήσατε μὲ πόσῃ ὑγείαν
καὶ γαλήνην πνεύματος μπορῶ νὰ σᾶς διηγηθῶ
ὅλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν.

Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ σᾶς πῶ πῶς μοῦ μπῆκε

στὴν ἀρχὴ μέσα στὸ μυαλὸ ἡ ἰδέα· ἀλλ’ ἀφοῦ
ἄπαξ μοῦ κατέβηκε, μὲ ἐβασάνισε μέρα καὶ νύ-
χτα. Ἀπὸ σκοποῦ δὲν ὑπῆρχε τίποτε. Τὸ πάθος
ἐμεγάλωσε μὲ τὸ τίποτε. Ἀγαποῦσα τὸν ἀγαθὸν
ἐκεῖνον γεροντάκον. Ποτέ δὲν μοῦ εἶχε κάμει
κακὸ. Ποτέ δὲν μοῦ εἶχε προσβάλει. Ἀπὸ τὸν
ἴδιον λοιπὸν καμὴν ἀφορμὴ δὲν εἶχα γιὰ νὰ
τὸν μισήσω. Νομίζω ὅτι τὸ μάτι του τὰ ἐπταίεν
ὅλα. Μάλιστα ἀπ’ αὐτὸ εἶταν! Τὸ ἓνα του μάτι
ἔμοιαζε μὲ μάτι γερακιοῦ — ἓνα μάτι ὠχρογά-
λανο, μὲ κάποιαν ἀσπράδα ἀπὸ πάνω. — Κάθε
φορὰ ποῦ τὸ μάτι αὐτὸ ἔπεφτε ἐπάνω μου, τὸ
αἷμα μου ἐπάγωνε. Καὶ σιγὰ σιγὰ μὲ τὸν και-
ρὸ μοῦ ἤλθε ἡ σκέψις ν’ ἀποσπάσω τὴ ζωὴ τοῦ
γεροντάκου καὶ μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ γλυτώσω
ἀπὸ τὸ μάτι του μιὰ γιὰ πάντα.

Τώρα, ἐδῶ εἶν’ ὁ κόμπος! Μὲ παίρνετε γιὰ
τρελλό. Μὰ οἱ τρελλοὶ δὲν ξέρουν ἀπολύτως τί
κάμνουν. Ἐμένα ὅμως νὰ μ’ ἐβλέπατε μὲ πό-
σῃ φρόνησιν καταπιάστηκα τὴ δουλειά μου!
Μὲ ποίαν προφύλαξιν, μὲ ποίαν πρόβλεψιν καὶ

μὲ ποίαν προσποίησιν ἄρχισα τὸ ἔργον! Ποτέ δὲν ὑπῆρξα πιὸ γλυκομίλητος πρὸς τὸν γέροντα ὅσον ἐπὶ μιὰν ὀλόκληρη ἑβδομάδα πρὸ τοῦ φόνου. Καὶ κάθε νύκτα, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐγύριζα τὸ μάνδαλο τῆς θύρας του καὶ τὴν ἀνοίγα, — ὦ! μὰ τί ἤσυχα! Καὶ τότε ἀφοῦ τὴν ἀνοίγα ἄρκετὰ γιὰ νὰ χωρέσῃ τὸ κεφάλι μου, περνοῦσα ἀπὸ μέσα ἓνα κλεφτοφάναρον, πολὺ κλειστὸ, κατάκλειστο, πὺν δὲν ἄφηνα τὴν παραμικρὴν ἀκτίνα νὰ περάσῃ· ἔπειτα περνοῦσα μέσα τὸ κεφάλι μου. Ὡ! θὰ ἐγελοῦσατε ἂν ἐκοιτάζατε μὲ τί ἐπιδεξιότητα περνοῦσα τὸ κεφάλι μου. Τὸ ἐκινούσα ἤσυχα καὶ ἀργά, — μὰ πολὺ ἀργά, — γιὰ νὰ μὴν τυχὸν ταραξῶ τὸν ὕπνο τοῦ γέρου. Μοῦ ἐχρειάζετο σωστὴ μιὰ ὥρα γιὰ νὰ περάσω τὸ κεφάλι μου μέσα ἀπὸ τὸ ἀνοίγμα τῆς θύρας, ἄρκετὰ μέσα γιὰ νὰ τὸν βλέπω πλαγιασμένον ἐπάνω στὸ κρεβάτι του. Ἄ! ἓνας τρελλὸς θὰ εἶταν ἔτσι φρόνιμος; Καὶ τότε ἀφοῦ τὸ κεφάλι μου εἶταν ἄρκετὰ μέσα στὸ δωμάτιον, ἀνοίγα τὸ κλεφτοφάναρο μὲ προφύλαξιν, — ὦ! μὲ πόσῃν προφύλαξιν, μὲ πόσῃν προφύλαξιν! — διότι στὸ ἀνοίγμα του ἡ θύρα ἔτριξε. Τὸ ἀνοίγα ἀκριβῶς ὅσον ἐχρειάζετο γιὰ μιὰν ἀσύλληπτη λεπτοτάτην ἀκτίνα φωτὸς νὰ πέσῃ ἐπάνω στὸ γερακίσιό μάτι του.

Κι' αὐτὸ τὸ ἔκαμνα ἐπὶ ἑπτὰ μακρὰς νύκτας — κάθε νύκτα πρὸς τὰ μεσάνυχτα — μὰ πάντοτε εὔρισκα κλεισμένο τὸ μάτι· κι' ἔτσι μοῦ εἶταν ἀδύνατο ν' ἀποτελειώσω τὸ ἔργον μου! διότι ἐμένα δὲν μ' ἐπείραζεν ὁ γερωντάκος, μ' ἐπείραζε τὸ πονηρὸ μάτι του. Καὶ κάθε πρωὶ ἐμπαινα μὲ θάρρος μέσα στὴν κάμαρά του, τοῦ ὁμιλοῦσα ἄφοβα, φωνάζοντας τὸν μὲ τὸ ὄνομά του σὰν φίλος ἐγκάρδιος, καὶ τὸν ἐρωτοῦσα πῶς εἶχε περάσει τὴν νύκτα. Ὡστε βλέπετε ὅτι θὰ εἶταν πολὺ πονηρὸς γερωντάκος, μὰ τὴν ἀλήθεια, ἂν ὑποψιάζετο ὅτι κάθε νύκτα, ἀκριβῶς τὰ μεσάνυχτα, τὸν κατεσκόπευα τὴν ὥρα πὺν ἐκοιμᾶτο.

Τὴν τελευταία βραδιὰ κατέβαλα τὴν μεγαλύτερα προσπάθεια γιὰ ν' ἀνοίξω τὴν θύρα. Ἡ μικρὴ βελόνη τοῦ ὠρολογιοῦ κινεῖται γρηγορώτερα ἀπ' ὅσο ἐκινεῖτο τὸ χέρι μου ἐκείνη τὴν βραδιά. Ποτέ, πρὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης, δὲν εἶχα αἰσθανθῆ ὀλόκληρη τὴν ἔντασιν τῶν δυνάμεών μου, τῆς ἐξυπνάδας μου. Μόλις μποροῦσα νὰ συγκρατήσω τὴν θριαμβευτικὴν συγκίνησίν μου. Νὰ σκέπτομαι ὅτι εἴμουν ἐκεῖ ἀνοίγων τὴν θύραν σιγά-σιγά, δίχως ἐκεῖνος οὔτε κἂν νὰ ὄνειρεύεται τὰς πράξεις μου ἢ τὰς μυστικὰς σκέψεις μου!

Στὴ σκέψη μου αὐτὴν, μοῦ διέφυγε ἓνα μικρὸ γέλιο· καὶ ἴσως μὲ ἄκουσε ὁ γέρος· διότι ἐκινήθη ἑξαφνικὰ πάνω στὸ κρεβάτι του, σὰ νὰ εἶχεν ἐξυπνήσει. Τώρα, νομίζετε ἴσως πῶς ἀπεσύρθη ἀπὸ ἐκεῖ, μὰ ὄχι. Ἡ κάμαρά του εἶταν μαύρη σὰν πίσσα, τόσο πυκνὸ εἶταν τὸ σκοτάδι, — διότι τα παραθυρόφυλλα εἶταν ἐπιμελῶς κλεισμένα, ἀπὸ φόβον τῶν κλεπτῶν, — καὶ ἐγὼ ξέροντας ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ δῆ τὸ μισοἀνοίγμα τῆς θύρας, ἑξακολουθοῦσα νὰ τὴν

ἀνοίγω περισσότερον, πάντοτε περισσότερον.

Εἶχα περάσει τὸ κεφάλι μου κ' ἐτοιμαζόμενον ν' ἀνοίξω τὸ κλεφτοφάναρο· τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὸ μεγάλο μου δάκτυλο ἐγλύστρησε πάνω στὴν τενεκεδένια θυρίδα, κι' ὁ γερωντάκος ἐσηκώθηκε πάνω στὴν κλίνη του φωνάζοντας:

— Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ;

Ἐστάθηκα ὀλότελα ἀκίνητος καὶ δὲν ὠμίλησα καθόλου. Ἐπὶ μιὰν ὀλόκληρη ὥρα, δὲν ἐσάλευσα οὔτ' ἓνα μυῶνά μου καὶ σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν τὸν ἄκουσα νὰ ξαναπλαγιάσῃ. Εἶταν πάντοτε ἀνακαθισμένος ἐπάνω στὴν κλίνη του καὶ ἠκροάζετο· ἔτσι ἀκριβῶς ἐκαθόμουν κ' ἐγὼ νύχτες ὀλόκληρες κι' ἀκροαζόμενον τὰ νεκρικὰ ὠρολόγια τοῦ τοίχου.

Μὰ ἰδού ἑξαφνα ἀκούω ἓνα στεναγμὸν ἀδύνατον, καὶ ἀνεγνώρισα πῶς εἶταν στεναγμὸς θανάσιμου τρόμου. Δὲν εἶταν ἀναστεναγμὸς λύπης ἢ θλίψεως· ὦ, ὄχι, — εἶταν ὁ βαρὺς καὶ πνικτικὸς θόρυθος πὺν σηκώνεται ἀπὸ τὸ βάθος μιᾶς ψυχῆς καταπλακωμένης ἀπὸ φρίκη. Τὸν ἐγνώρισα καλὰ αὐτὸν τὸν θόρυθον. Πολλὲς νύχτες, ἀκριβῶς τὰ μεσάνυχτα, ἐνῶ ὁ κόσμος ὅλος ἐκοιμᾶτο, ὁ θόρυθος αὐτὸς εἶχεν ἀναβρῦσει μὲς στὰ δικά μου στήθη, δημιουργῶν μὲ τὸν φρικτὸν ἀντίλαλό του τὶς τρομάρες πὺν μ' ἐδασάνιζαν. Γι' αὐτὸ λέγω πῶς τὸν ἐγνώριζα καλά. Ἡξερα τί ἐδοκίμαζε ὁ ἀγαθὸς γέρος καὶ τὸν ἐλυπούμην, ἂν καὶ μέσα ἡ καρδιά μου ἐγελοῦσε. Ἐγνώριζα ὅτι ἐκάθητο ἐξυπνος ἀπὸ τὸν πρῶτο μικρὸ θόρυθο, τότε πὺν εἶχε κινήθῃ ἀπάνω στὸ κρεβάτι του. Οἱ φόβοι του ὀλοένα μεγάλωναν. Εἶχε προσπαθήσει νὰ καταπέσῃ τὸν ἑαυτό του ὅτι εἶταν ἀδικαιολόγητοι· μὰ δὲν τὸ εἶχε κατορθώσει. Εἶχε πῆ μέσα του: — Δὲν εἶναι τίποτε, θὰ εἶναι ὁ ἀέρας στὴν καπνοδόχῃ· — θὰ εἶναι κανένας ποντικὸς πὺν πέρασε στὸ πάτωμα· ἢ: — ἄ, εἶναι ἀπλούστατα ἓνας γρύλλος πὺν ἔτριξε.

Μάλιστα, εἶχε βιάσει τὸν ἑαυτό του νὰ πάρῃ θάρρος μὲ αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις· μὰ ὅλα αὐτὰ τοῦ κάκου. **Τοῦ κάκου**, διότι ὁ θάνατος πὺν ἐπλησίαζε εἶχε περάσει ἀπὸ μπροστά του μὲ τὸν γιγάντιον μαῦρον ἴσκιο του καὶ εἶχε περιζώσει τὸ θῦμά του. Κ' ἔτσι ἡ πένθιμη ἐπίδρασις τῆς ἀπαρατήρητης αὐτῆς σκιᾶς τὸν ἔκαμνε νὰ αἰσθάνεται — μολονότι δὲν εἶδε καὶ δὲν ἄκουσε τίποτε — τὸν ἔκαμνε νὰ αἰσθάνεται πῶς εἶταν μέσα στὴν κάμαρά του τὸ κεφάλι μου.

Ἀφοῦ ἐπερίμεινα πολλὴν ὥρα μὲ μεγάλην ὑπομονή, δίχως νὰ τὸν ἀκούσω νὰ ξαναπλαγιάσῃ, ἀποφάσισα ν' ἀνοίξω λιγάκι τὸ κλεφτοφάναρο, μὰ τόσο λίγο, πὺν σὰ νὰ μὴν τὸ ἀνοίγα. Τὸ ἀνοίξα λοιπόν, — τόσο σιγανά, τόσο κλέφτικα, πὺν δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, — ἕως ὅτου ἐπὶ τέλος μιὰ μονάχα ὠχρὴ ἀχτίδα, σὰν νῆμα ἀράχνης, ἐξετρύπωσε μέσα ἀπὸ τὴν ραγωμάδα κ' ἔπεσε ἐπάνω στὸ γερακίσιό μάτι του.

Εἶταν ἀνοιχτό, ὀρθάνοιχτο, καὶ μ' ἐκυρίευσε θυμὸς παράφορος εὐθύς ἅμα τὸ παρατήρησα. Τὸ εἶδα ὀλοκάθαρα· εἶταν γαλανὸ ξέθωρο καὶ σκεπασμένο μὲ κάποιον πέπλον ἀποτρόπαιον, πὺν ἐπάγωνε τὸ μυαλὸ μὲς στὰ κόκκαλά μου·

ἀλλὰ δὲν μπόρεσα νὰ ἰδῶ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ πρόσωπον ἢ ἀπὸ τὸ κορμὶ τοῦ γέρου· διότι εἶχα διευθύνει τὴν ἀκτίδα, ὡσὰν ἀπὸ ἔνστικτον, ἀκριβῶς ἐπάνω στὴν καταραμένη θέσι.

Καὶ τὴν ὥρην εἶπα ὅτι ἐκεῖνο πὺ θεωροῦσατε σεῖς γιὰ τρέλλα εἶναι ὑπεροξυτής τῶν αἰσθήσεων; Τώρα σὰς τὸ λέγω, ἕνας θόρυβος βαρῦς, ὑπόκωφος, ἐξακολουθητικὸς ἦλθε στ' αὐτιά μου, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον πὺ κάμνει ἕνα ὠρολόγι τυλιγμένο σὲ βαμπάκι. Αὐτὸν τὸν ἦχον τὸν ἀνεγνώρισα. Εἶταν ὁ χτύπος τῆς καρδιάς τοῦ γεροντάκου. Ἐπλήθυνε τὴν μανίαν μου, καθὼς ὁ ἦχος τοῦ τυμπάνου ἐρεθίζει τὴν ἀνδρεία τοῦ στρατιώτου.

Ἄλλ' ἐκρατήθηκα ἀκόμη κ' ἔμεινα ἀκίνητος. Μόλις ἀνάσαινα. Ἐκράτησα τὸ φανάρι ἀσάλευτο. Προσπαθοῦσα νὰ διευθύνω τὴν ἀκτίνα ὁλοῖσα ἐπάνω στὸ μάτι. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ ὑπόκωφος χτύπος τῆς καρδιάς του ἔγινε δυνατώτερος· ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή ἐγένετο ὀρμητικώτερος καὶ ὑψηλότερος. Ὁ τρόμος τοῦ γέρου θὰ εἶταν ἀπερίγραπτος! Ὁ χτύπος αὐτός, εἶπα πὺ ὅσον προχωροῦσε ἐγένετο δυνατώτερος σὲ κάθε δευτερόλεπτο!

Μὲ παρακολουθεῖτε καλά; Σὰς εἶπα πὺ εἴμουν νευρικός· πραγματικῶς εἶμαι. Καὶ τώρα μέσα στὴν καρδιά τῆς νύχτας, ἀνάμεσα στὴ φοβερὴ σιωπὴ τοῦ παλιοῦ ἐκείνου σπιτιοῦ, ἕνας τοιοῦτος παράξενος θόρυβος μ' ἔρριψε σὲ ὀκαταμάχητο τρόμο. Κάμποσα λεπτὰ ἀκόμη συνεκρατήθηκα καὶ ἔμεινα ἡσυχος. Ἄλλ' ὁ χτύπος ἐγένετο ὁλοένα δυνατώτερος.

Ἐβλεπα ὅτι ἡ καρδιά ἐμελλε νὰ σπάσῃ. Κ' ἔξαφνα νέα ἀγωνία μ' ἐκθροῦσε: ὁ χτύπος μποροῦσε νὰ κουσθῆ ἀπὸ κανένα γείτονα! Ἡ ὥρα τοῦ γέρου εἶχε ἔλθει! Μὲ ὀρυγμὸν μεγάλον, ἀνοιξα ἀπότομα τὸ φανάρι καὶ ὤρμησα μέσα στὸ δωμάτιον..... Δὲν ἔβγαλε παρὰ μιὰ κραυγὴ, μιὰ μονάχη. Σ' ἕνα δευτερόλεπτο τὸν ἔρριψα πάνω στὸ πάτωμα, καὶ ἀναποδογύρισα ἐπάνω του ὅλον τὸ καταθλιπτικὸν βῆρος τῆς κλίνης. Τότε ἐγέλασα ἀπὸ καρδιάς, βλέποντας τὸ ἔργο μου πολὺ προχωρημένον.

Ἄλλ' ἐπὶ κάμποσα λεπτὰ ἡ καρδιά ἐχτυποῦσε μὲ κάποιον φευγαλέον ἦχον. Αὐτὸ ἐν τούτοις δὲν μ' ἐθορύβησε πιά· δὲν μποροῦσαν νὰ τὴν ἀκούσουν διὰ μέσου τῶν τοίχων. Σιγά-σιγά ἔπαυσε. Ὁ γέρος εἶχε πεθάνει. Ἐσήκωσα τὸ κρεβάτι καὶ ἐξέτασα τὸ σῶμα. Μάλιστα, εἶταν ἀλύγιστο, πεθαμένο. Ἐθεσα τὸ χέρι μου ἐπάνω στὴν καρδιά καὶ τὸ ἐκράτησα ἐπὶ πολλὰ λεπτὰ. Κανένας παλμός. Εἶταν ἀποθαμένος. Τὸ μάτι του ἀπὸ τώρα κ' ἐμπρὸς δὲν θὰ μ' ἐνοχλοῦσε πιά!

* *

Ἄν ἐπιμένετε νὰ μὲ παίρνετε γιὰ τρελλόν, ἡ ἰδέα σας αὐτὴ θὰ ἐκλείψῃ, ὅταν σὰς περιγράψω τὰς φρονίμους προφυλάξεις πὺ μετεχειρίσθηκα γιὰ νὰ κρύψω τὸ πτώμα. Ἡ νύχτα προχωροῦσε κ' ἐγὼ ἐργαζόμενον ζωηρά, ἀλλὰ σιωπηλά. Ἐκοψα τὸ κεφάλι, ἔπειτα τὰ χέρια, ἔπειτα τὰ πόδια.

Κατόπιν ἔβγαλα τρία σανίδια ἀπὸ τὸ πάτωμα τῆς κάμαρας, καὶ ἐτοποθέτησα τὰ κομματια-

σμένα μέλη. Κατόπιν ἐξανάβαλα στὴν θέσιν τῶν τὰ σανίδια τόσον τεχνικά, τόσον ἐπιδέξια, πὺ κανένα μάτι ἀνθρώπινο, — οὔτε τὸ δικό του ἀκόμη — δὲν θὰ μποροῦσε νὰ παρατηρήσῃ τίποτε τὸ ὑποπτον. Δὲν εἶχα τίποτε νὰ ἐξαλείψω, οὔτε μιὰ κηλίδα οὔτ' ἕνα στίγμα αἵματος. Εἶχα προσέξει πολὺ γιὰ ὅλ' αὐτά.

Ὅταν ἐτελείωσα ὅλας αὐτὰς τὰς ἐργασίας, εἶταν ἡ ὥρα τέσσερες, καὶ τὸ σκότος εἶταν ἀκόμη μαῦρο ὅπως τὰ μεσάνυχτα. Ἐνῶ τὸ σήμαντρο ἐχτυποῦσε τὴν ὥρα, ἄκουσα νὰ χτυποῦν στὴν ἐξώπορτα. Κατέβηκα ν' ἀνοίξω μ' ἐλαφρὴ καρδιά, διότι τί εἶχα νὰ φοβηθῶ τώρα; Τρεῖς ἀνθρώποι ἐμβῆκαν καὶ παρουσιάσθησαν πολὺ εὐγενῶς ὡς ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι. Μία κραυγὴ εἶχε ἀκουσθῆ ἀπὸ ἕνα γείτονα τῆ νύχτα· αὐτὸ ἔδωκεν ὑποψίαν γιὰ κανένα ἐγκλημα· εἶχε γίνῃ μὴνυσις στὸ γραφεῖον τῆς ἀστυνομίας καὶ οἱ κύριοι αὐτοὶ εἶχαν σταλθῆ γιὰ νὰ κάμουν ἔρευναν ἐπὶ τόπου.

Ἐχαμογέλασα, — διότι τί εἶχα νὰ φοβηθῶ; Ἐκαλωσόρισα τοὺς τζέντελμαν τούτους:

— Ἡ κραυγὴ, τοὺς εἶπα, εἶταν ἰδική μου καὶ τὴν ἔβγαλα ὀνειρευόμενος. Ὁ ἀγαθὸς γέρος, ἐπρόσθεσα, εἶταν ταξίδι στὰ χωριά.

Ὁδήγησα τοὺς ἐπισκέπτας μου σ' ὄλο τὸ σπήτι. Τοὺς περεκίνησα νὰ ψάξουν καὶ νὰ ἐρευνήσουν καλά. Ἐπιτέλους τοὺς ὀδήγησα εἰς τὴν κάμαράν του. Τοὺς ἔδειξα τοὺς θησαυροὺς του ὀλοτέλα ἀνεγγίχτους, τὰ πράγματά του ὅλα σὲ τάξιν. Ἐπάνω στὸν ἐνθουσιασμόν τῆς πεποιθήσεώς μου ἔφερα καθίσματα στὸ δωμάτιον καὶ τοὺς παρεκάλεσα νὰ καθίσουν, ἐνῶ ἐγὼ ὀ ἴδιος μὲ τὴν τρελλὴν τὸλμην τελείου θριάμβου, ἐτοποθέτησα τὸ δικό μου κάθισμα στὸ μέρος ἐκεῖνο ἀκριβῶς πὺ ἐσκέπαζε τὸ σῶμα τοῦ θύματος.

Οἱ ἀνθρώποι τῆς ἀστυνομίας εἶταν εὐχαριστημένοι. Οἱ τρόποι μου τοὺς εἶχαν καταπείσει. Αἰσθάνθηκα τὸν ἑαυτό μου παραδόξως εὐδιάθετον. Ἐκάθησαν καὶ μίλησαν γιὰ διάφορα κοινὰ πράγματα καὶ ἐγὼ τοὺς ἀποκρίθηκα φαιδρά. Ἄλλὰ μετὰ κάμποσην ὥρην, ἐστοχάσθηκα πὺ ἔγινε κίτρινος καὶ ηὐχόμενος νὰ ἀναχωρήσουν πιά. Τὸ κεφάλι μου μ' ἔβαροῦσε, καὶ μοῦ ἐφαίνετο πὺ τ' αὐτιά μου βοῖζαν· ἀλλὰ ἔμεινα πάντα καθισμένος καὶ ἐκεῖνοι μιλοῦσαν πάντα. Ἡ βοή ἐγίνε πὺ εὐκρινής· ἐξηκολούθησε καὶ ἐγίνε ἀκόμη πὺ διακριτικὴ. Ἐφλυάρησα περισσότερο γιὰ ν' ἀπαλαχθῶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἴσθησιν· ἀλλὰ μ' ἐκρατοῦσε καλὰ καὶ ἔλαβε χαρακτηριστικῶς κανονικόν, — τόσον, πὺ στὸ τέλος ἐκατάλαβα ὅτι ὁ θόρυβος αὐτὸς δὲν εἶταν στ' αὐτιά μου.

Χωρὶς ἄλλο ἔγινε τότε ὀχρότερος· ἀλλὰ ἐφλυαροῦσα ἀκόμη πὺ γρήγορα ὑψώνοντας τὴ φωνή. Ὁ ἦχος ἐμεγάλωνε πάντα, κ' ἐγὼ τί μποροῦσα νὰ κάμω; Εἶταν ἕνας ἦχος βαρῦς, ὑπόκωφος, ἐξακολουθητικὸς, ὅμοιος μὲ ἐκεῖνον πὺ κάμνει ἕνα ὠρολόγι τυλιγμένο σὲ βαμπάκι.

Ἄνεπνευσα μὲ κόπο: οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἄκουαν ἀκόμη. Ὁμίλησα ταχύτερα, μὲ περισσότερο ὀρμήν· ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐμεγάλωνε

ΝΕΡΟΠΟΥΛΗΤΡΑ

Υπό Φ. Γκόγια.

ἀκατάπανστα. Ἐσηκώθηκα καὶ ἄρχισα νὰ συζητῶ γιὰ διαφόρους μωρολογίας, εἰς διαπασῶν ὑπέρτατον καὶ μὲ κάτι χειρονομίας μανιώδεις. Ἄλλ' ὁ θόρυβος ἐδυνάμωνε, ἐδυνάμωνε πάντοτε. — Γιατί δὲν ἤθελαν ν' ἀναχωρήσουν; Περπατοῦσα μὲ μεγάλα βήματα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σὰν ἐρεθισμένος ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τῶν συνομιλητῶν μου· ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐμεγάλωνε κανονικά. ὦ! Θεέ μου! Τί μποροῦσα νὰ κάμω; Ἄφριζα ἀπὸ λύσσα, παραληροῦσα, ὑέριζα, βλαστημοῦσα! Ἐκινούσα τὸ κάθισμα πὺν ἐκαθόμουν καὶ τὸ ἔκαμνα νὰ τρίζῃ ἐπάνω στὸ πάτωμα· ἀλλ' ὁ

θόρυβος ἐνικοῦσε πάντα κ' ἐδυνάμωνε ἀτελείωτα· Ἐγίνετο δυνατώτερος, δυνατώτερος! πάντα δυνατώτερος! Καὶ πάντα οἱ ἄνθρωποι μου συνομιλοῦσαν ἀστεϊζόμενοι καὶ χαμογελῶντες. Εἴταν δυνατόν νὰ μὴν ἄκουαν; Θεέ μου παντοδύναμε! — Ὅχι, ὄχι! Ἄκουαν, ὑποψιάζοντο! — ἐγνώριζαν, — διασκεδάζανε μὲ τὴν τρομάρα μου! Τὸ ἐπίστευα καὶ τὸ πιστεύω ἀκόμη.

Ἄλλὰ κάθε ἄλλο εἴταν ὑποφερτό, παρὰ τὸ περίπαιγμα αὐτό! Δὲν μποροῦσα νὰ ὑποφέρω πιά περισσότερο τὰ ὑποκριτικὰ ἐκεῖνα χαμόγελα! Ἐνόησα ὅτι ἔπρεπε νὰ φωνάξω ἢ νὰ πεθάνω;

Καὶ τώρα ἀκόμα τὸν ἀκούτε σεῖς; Ἀκούσατε! δυνατώτερος! ἰψηλότερος! πάντα δυνατώτερος! πάντα ὑψηλότερος!

— Ἀθλιοὶ! ἀνέκραξα, μὴν κρύβεσθε πιά τὴν ὥρα! Ὁμολογῶ τὸ πρᾶγμα! Βγάλετε αὐτὰ τὰ σανίδια! Ἐδῶ εἶναι, ἐδῶ εἶναι! — Εἶναι ὁ χτύπος τῆς τρομερῆς καρδιάς του!

Μετάφρασις Δ. Π. Ἀλβανοῦ.

ΡΙΖΑ ΚΑΙ ΚΟΡΥΦΗ

Μικρὸ τὸ δένδρο στὴν ἀρχὴ
τράφηκε καὶ μεγάλωσε
μέσα σὲ λίγα χρόνια
καὶ τὴν ψηλὴ του Κορυφὴ
ἢ Ρίζα του καμάρωσε
ὀλόσκεπη μὲ χιόνια.

Ἡ Ρίζα του ἀναγάλιαζε
πούδλεπε τὰ βλαστάρια
γεμαῖτ' ἀπὸ χυμό,
μὰ γιὰ τὸ πανωβλάσταρο
εἶχε μιὰ λύπη ἀνάργια
κι' ἓνα μικρὸν καῦμό.

Γιατί ἀπ' ὅλα τὰ κλωνιά
αὐτὸ πειρὸ χαϊδεμένο
ἦταν καὶ τουφερό,
καθὼς κι' ἀπ' ὅλα τὰ στοιχεῖα
τὸ πειρὸ ἀνεμοδαρμένο,
ἐνῶ ἔτανε μικρό.

Κρυφοπονοῦσε ἡ Μάνα...
Μέσ' ἀπ' τῆς Γῆς τὰ στήθια
τραβοῦσε τὴν τροφὴν
κι' ὅλο στοργὴν γεμάτη
τοῦ ἔστερνε βοήθεια
νὰ μὴ καταστραφῇ.

Δυνάμωσε περισσὶα
κι' ἐκεῖνο τὸ βλαστάρι
καὶ τώρα λουλουδεῖ
μ' ἀπὸ τῆς Ρίζας ξέχασε
πῶς τὴ ζωὴ ἔχε πάρῃ
τ' ἀχάριστο παιδί.

Ἐνα γλυκὸ λογάκι
στὴ Ρίζα τὴν καῦμένη
δὲν γύριζε νὰ πῇ.
Ξεχνοῦσε πῶς ἡ Μάνα
κ' ἐκεῖ ποῦνε θαμμένη
γιὰ τὸ παιδί τῆς ζῆ.

[Πλωμάριον]

Γρ. Ι. Μαηδώνης

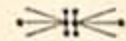
ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Ἐρωτα, ἔρωτα, νοιώθοντάς σε,
νοιώθω νὰ περνᾷ τῆς ψυχῆς τὸ σκοτάδι
ἢ φωτεινὴ σου ἀχτίνα
καὶ νὰ γίνωμαι ὅλος
ἓνας παλμός.

Ἔρε ἤρεμα, ἤρεμα μέσα μου
καὶ γίνου ἐσὺ ὅλος ὁ ἑαυτός μου,
τόσο — ποῦ νὰ γίνω περήφανος
σὰν Θεός,
γιατὶ θὰ κλείνω ἐντός μου τὸ μόνο Θεὸ
γιατὶ θὰ εἶμαι — ὁ παλμός ὁ δικός σου.
Ἀθῆναι.

ΡΟΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

Πολιτικὴ ἐπιθεώρησις.

Τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τοῦ 15θήμερου εἶνε τὰ ἀφορῶντα τὴν Περσίαν, τὰ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ κρίσεως, τὸ Τουρκικὸν δάνειον καὶ ἡ ἔναρξις τῆς Κρητικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἡ Ρωσσία ἐκ συμφώνου πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ὅλως ἰδιαίτουσαν συμπάθειαν ἐπιδεικνύει διὰ τὴν Περσίαν ἀποδεικνύει δὲ τὴν συμπάθειαν ταύτην διὰ τῆς ἐνίσχυσεως τῶν αὐτόθι Κοζακικῶν ταγματῶν τῆς καὶ διὰ καταλήψεως ἐπαρχιῶν ἵνα προστατεύσῃ τάχα τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν κατοίκων.

Ἄλλο ἢ κατάστασις πολὺ ὁμοιάζει πρὸς ὀριστικὴν κατοχὴν καὶ τοὺς τοιούτους φόβους τῆς Περσίας ὡς καὶ τῆς γείτονος Τουρκίας ἐνίσχυσε τὸ Ἀγγλικὸν τελεσίγραφον πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἡ ἀπόδοσις ἣν ἐξετέλεσεν ὁ στόλαρχος τῶν ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ Ἀγγλικῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

Ἡ ἐντύπωσις τῶν Περσῶν ἐκ τῆς πολιτικῆς τῶν δύο Δυνάμεων ὑπῆρξεν ἀλγεινὴ συνέπεια δὲ ταύτης ἢ πρὸς τὸν Κάιζερ ὡς προστάτην τῶν Μουσουλμάνων ἔκκλησις τῶν ἐν Κων)πόλει Περσῶν.

Δυστυχῶς Γουλιέλμος ὁ Β'. ὡς ἀληθῆς Γερμανὸς πατριώτης ὀφείλει νὰ μεριμνᾷ πρῶτιστα διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Γερμανίας. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἐπέβαλλον τὴν βελτίωσιν τῶν πρὸς τὴν Ρωσσίαν σχέσεων ἐπροτίμησε φαίνεται ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἔκκλησιν τῶν Περσῶν νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Τσάρου καὶ λάβῃ ὠφελήματα τινα ἐν Περσίᾳ παρὰ τῶν Ἀγγλων καὶ Ρώσων ἐπ' ἀνταλλαγῇ τῆς μὴ ἀναμίξεώς του εἰς τὰ τῆς Περσίας. Καὶ τοῦτο κατώρθωσε λαβὼν τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι ἡ γραμμὴ Βαγδάτης θὰ ἐνωθῇ ἐν καιρῷ καταλλήλῳ πρὸς τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς Περσίας.

Καὶ οὕτω διὰ μυριστὴν φορὰν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ Γερμανία μόνον δι' ἑαυτὴν φροντίζει.

Οὕτω φαίνεται προωρισμένη ἡ ἀτυχὴς Περσία νὰ γίνῃ λεία τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἀγγλῶν. Τὸ ὑπατον συμφέρον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς γενικῆς εἰρήνης, ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζονται δῆθεν αἱ δύο Δυνάμεις, ἐπιβάλλει αὐτὴν τὴν περιέργον εἰρήνευσιν τὴν διὰ κατοχῆς ἐκτελουμένην.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὅπως ἡ φρόνησις τῶν Περσῶν διαφυλάξῃ τὴν πατρίδα των τῆς θλιβερᾶς ταύτης τύχης.

— Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἐσωτερικὰ των κυρίως καὶ ἰδίᾳ μὲ τὴν ρῆξιν τῶν δύο Βουλῶν. Ἐπίκειται διάλυσις τῆς Κάτω Βουλῆς καὶ γνωμοδοτήσεις τοῦ λαοῦ ἐὰν πρέπη νὰ περιορισθῶσι τὰ δικαιώματα τῶν Λόρδων ἢ οὐ. Ὁ Βασιλεὺς φαίνεται ἀναμένει τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἀποφεύγει νὰ ἀναδείξῃ εἰς ὁμοτίμους καὶ ἐπομένως εἰς μέλη τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων τοὺς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὑποδεικνυμένους Αὐτῷ.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία, ἔγωπαθῆς, συντηρητικωτάτη καὶ ἥκιστα φίλη τῶν μεταρρυθμίσεων δὲν εὖνοεῖ τὰς φιλελευθέρους κυβερνήσεις καθιστῶσα αὐταῖς δυσχερῆ τὴν διοίκησιν τῶν Κοινῶν.

Κατ' ἀνάγκην ἄρα ἐπιβάλλεται τροποποιήσις ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Βουλῶν, ἣτις δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποβῇ ὑπὲρ τῆς Ἄνω Βουλῆς.

— Τὸ ζήτημα τοῦ τουρκικοῦ δανείου ἔληξε τέλος πάντων μὲ οὐ σμικρὰν ὑλικὴν ζημίαν τῆς Τουρκίας.

Αἱ Γερμανικαὶ Τράπεζαι ἐποίησαν, τῇ ἐπεμβάσει Γουλιέλμου τοῦ Β', ἐκκλησίαν πρὸς ἀλλήλας, συνεμάχησαν μὲ τινὰς δευτερευούσας ἐν Ἑλβετία καὶ Ὀλλανδία καὶ οὕτω κατώρθωσαν συμποσθεῖσαι εἰς τριάκοντα καὶ δύο νὰ ἐξεύρωσι τὸ ἀναγκαιοῦν χρῆμα ἐλπίζουσαι ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ εὕρωσι καὶ Γαλλικὸν χρῆμα διὰ τῆς μεθόδου τῆς προεξοφλήσεως.

Οἱ Γάλλοι διεκήρυξαν ἐν τούτοις ὅτι δὲν θὰ προεξοφλήσωσι Γερμανικὰ γραμμάτια ὅπως καταστήσωσι δυσχερῆ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ χρήματος διὰ τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον κατώρθωσεν ὁ Δζαδὴτ βέης νὰ ἐξεύρῃ μὲ κόπον καὶ μόχθον.

Ὅπως δὴποτε τὸ γεγονός εἶνε εὐχάριστον διότι τὸ κράτος μας εἶχεν ἀνάγκην τοῦ χρήματος ὅπως κλείσῃ τὸ ἔλλειμά του, διὰ τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἀμφιβάλλει Ἀρμένιος βουλευτῆς ἐπιτήδειος ἐν τῇ χρήσει τῶν ἀριθμῶν ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ ἔλλειμμα εἶνε κατὰ 6 ἑκατομμύρια λιρῶν μεῖζον τοῦ διαπιστουμένου.

— Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς Κρητικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἤρχισαν καὶ τὰ βήσανα τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ νῆσος τοῦ Μίνως εἶνε ἡ αἰωνία πληγὴ τῆς Ἀνατολῆς ἔξ ἧς προώρισται νὰ ἐκπεμφθῇ ὁ σπινθὴρ ὅστις θὰ ἀναφλέξῃ τὴν ξηρὰν πυρίτιδα τῶν Βαλκανίων.

Ἐν τούτοις ἡ φρόνησις τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως θ' ἀποσοδήσῃ τοὺς ἐπαπειλουμένους κινδύνους καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τόσον ποθητῆς εἰρήνης. Τοῦτο ἐλπίζει καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ τοῦτο ὅλοι ἀναμένομεν ἀπὸ τὴν περίσκεψιν καὶ τὴν πολιτικὴν διορατικότητα τοῦ

Χακκῆ πασᾶ, ὅστις καὶ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Θρόνου τοῦ ἀναγνωσθέντος ἐν τῇ Βουλῇ, ἀπέδειξεν ὅτι τὴν πατρίδα του ὑπηρετεῖ τις πολλάκις μᾶλλον διὰ τῆς σιγῆς ἢ διὰ τῆς ρητορικῆς τερθρείας.

N. K. Παρίσης

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

— Ὁ ρῶσος φιλόσοφος κόμης Λέων Τολστόϊ διὰ λόγους οἰκογενειακούς ἐγκατέλειπε τὴν οἰκίαν του καὶ ἀπῆλθεν εἰς μοναστήριον συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ του. Ἡ σύζυγός του κατ' ἀρχὰς ἀπεπειράθη ν' αὐτοκτονήσῃ. Ὁ Τολστόϊ ἀνακαλυφθεὶς εἰς τὸ ἱερὸν ἄσυλόν του ἐπέισθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν του ἐστίαν. Ἦδη ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ ὁποίου εἰς προσεχῆς τεύχος τῆς «Χαραυγῆς».

— Ἐκ Βιέννης ἀγγέλλεται ὅτι ὁ διάσημος ποιητῆς Δουσσολόρτζεν ἐγκατέλειπε τὴν οἰκογενειάν του, διότι τὸν κατέκρινεν ἀποκρούσαντα τὸ ποιητικὸν βραβεῖον Νόμπελ, ὅπερ τοῦ παρεχωρήθη. Ὁ Δουσσολόρτζεν κατόπιν τῶν ἐπιθέσεων πρὸς ὑπέστη ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του ἐθεώρησε θιγομένην τὴν φιλοτιμίαν του εἰς βαθμὸν μὴ ἐπιτρέποντα νὰ συζῇ πλέον μετ' αὐτῆς.

— Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καταγίνεται εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς βιογραφίας τοῦ περιφήμου αὐτοῦ προγόνου Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου. Πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ Κάιζερ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἐν Βερολίῳ Γάλλον πρεσβευτὴν κ. Καμπὼν νὰ τὸν πληροφορήσῃ τὰ ὀνόματα τῶν Γάλλων ἱστορικῶν οἱ ὁποῖοι κατέγιναν ἰδιαιτέρως μὲ τὴν περίοδον τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου καὶ ἐζήτησε μερικὰ βιβλία νὰ τὰ μεταχειρισθῇ ὡς πηγὰς, ὅπως εἶπε, διὰ τὸ ἱστορικὸν του ἔργον.

— *Τὸ βραβεῖον Νομπέλ.*

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου τῶν γραμμάτων ἐν Εὐρώπῃ ἀπασχολεῖ κατ' αὐτὰς ἡ ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου Νόμπελ διὰ τὴν Φιλολογίαν.

Ἡ Σουηδικὴ ἀκαδημία κατόπιν ἀπὸ τὴν ρητὴν ἄρνησιν τοῦ Τολστόη, ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ γλαφυροῦ Γάλλου συγγραφέως Ἀνατόλ Φράνς, τοῦ Βέλγου συμβολιστοῦ Μωρίς Μέτερλικκ καὶ τοῦ διακεκριμένου Γερμανοῦ συγγραφέως Πῶλ Χάιζε. Καὶ ἡ ἐκλογὴ ἔπεσεν εἰς τὸν τελευταῖον.

Ἀκριβῶς πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἡ Γερμανία ἐώρταζε τὴν ὀγδοηκονταετηρίδα τοῦ Χάιζε, ὅστις ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος ἀποτελεῖ φιλολογικὴν πηγὴν ἀνεξάντλητον εἰς χάριν καὶ ἀδρότητα τάλαντου.

Τὸ πρῶτόν του ἔργον ἡ «Ἀραβιάτα» φιλοτεχνήθην τὸ 1854 τὸν κατέστησεν ἐνδοξον εἰς ἡλικίαν 24 ἐτῶν. Ἐπηκολούθησε συνεχῆς καὶ

αδιάπτωτος παραγωγή διηγημάτων, μυθιστοριῶν, θεατρικῶν ἔργων, εἰς ὅλα δὲ αὐτὰ διαλύμει φαντασία ἀεικίνητος καὶ χαριτωμένος ἰδεαλισμός.

Ὁ Πῶλ Χάιτσε κατέχει τὰ σκῆπτρα τοῦ διηγήματος. Ἰδίως εἶνε ἀμίμητος εἰς τὰ ἔμμετρα διηγήματά του, ὅπου ἀποτελεῖ εἶδος Βοκκακίου τῆς γερμανικῆς φιλολογίας μὲ ὅλην τὴν Φλωρεντινὴν χάριν καὶ δηκτικότητα.

Διότι, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Πῶλ Χάιτσε, κλασικὸς εἰς τὸ ὕφος, μὲ τὴν ρομαντικὴν του φαντασίαν, εἶνε θερμὸς θιασώτης τῆς ἰταλικῆς τέχνης, οὐμανιστὴς ὄχι μόνον ἕνεκα τῶν σπουδῶν του ἐν Ἰταλίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐνστίκτου, ὅλα δὲ αὐτὰ τὸν ἀποσποῦν ἀπὸ τὸν περιορισμένον ὀρίζοντα τῆς γερμανικῆς λογοτεχνίας καὶ τὸν καθιστοῦν φυσιογνωμίαν μὲ διεθνή χαρακτῆρα.

Εἰς τοῦτο φαίνεται ὅτι ὁ Χάιτσε εἶνε ὁ ἄμεσος ἀπόγονος τοῦ Γκαίτε εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς «Βεϊμάρ».

Ὁ Χάιτσε ἀποτελεῖ σήμερον μίαν εὐρωπαϊκὴν δόξαν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ — ΘΕΑΤΡΟΝ

Καὶ ἄλλη Παναγία τοῦ Ραφαήλ.

Ἡ «Βερολίνειος Μεσημβρινὴ Ἐφημερίς» ἀφηγεῖται ὅτι ὁ καθηγητὴς Ἐγκε ἀνεκάλυψεν εἰς οἰκογένειαν διαμένουσαν εἰς Στουτγάρδην μίαν Παναγίαν τοῦ Ραφαήλ. Ἡ εἰκὼν ζωγραφισμένη ἐπὶ ξύλου, παριστᾷ τὴν Παναγίαν καθημένην μὲ τὸ ἅγιον βρέφος καὶ μὲ κάποιον ἅγιον Ἰωάννην καὶ ὑπενθυμίζει τὴν ὡραίαν κηπουρὸν τοῦ Λούδρου.

Ἡ εἰκὼν, κατὰ τὴν Γερμανικὴν ἐφημερίδα, εἶναι ὅλη κατεσκευασμένη μὲ τὸ χεῖρ τοῦ Ραφαήλ ἐκτὸς ἐνὸς τεμαχίου τοῦ γαλανοῦ μανδύου τῆς Παρθένου, τὸ ὁποῖον ὀφείλεται εἰς τὸν Γκιρλαντάγιο. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἔχει κεκλιμένην περιλύπως τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογίαν παρὰ τοῦ μικροῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἔχει τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὑψωμένην καὶ τὸ στόμα ἀνοικτόν, ἕτοιμος νὰ ὁμιλήσῃ. Τὸ σῶμα εἶναι καθ' ὅλα ὁμοίον πρὸς τὸ τῆς κηπουροῦ.

Ἡ εἰκὼν αὕτη εὐρίσκεται ἀπὸ αἰώνων εἰς τὴν κατοχὴν τῆς οἰκογενείας τῶν εὐγενῶν Καζέλλι εἰς τὸν πύργον Ὀμπο (Νέα Λιγουρία). Κατὰ τὸ 1880 περιῆλθεν ἐκ κληρονομίας εἰς οἰκογένειαν ρωμαϊκὴν, ἣ ὁποία ἀπέκρυπτε τὴν εἰκόνα ἀπὸ τοὺς πολυαρίθμους τῆς δανειστάς, μεταφέρουσα αὐτὴν ἀπὸ Φλωρεντίας εἰς Βατικανὸν καὶ κατόπιν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη εἰς κρύπτῃν τινὰ τῆς Ρώμης.

Ἡ δεσποινὶς Κολλυβᾶ.

Ἡ δεσποινὶς Κολλυβᾶ, ὡς ἐγνώσθη πρὸ καιροῦ, προσῆλθεν εἰς τὸν Ἰταλικὸν μελοδραματικὸν θίασον Λομπάρδο, ἀπελθόντα ἤδη εἰς Ἰταλίαν. Ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἔδιδε παραστάσεις ὁ θίασος οὗτος, ὁ κόσμος κατενθουσιασμένος ἔχει-

ροκρότει τὴν Ἑλληνίδα καλλιτέχνην, τὴν ὁποίαν χάνει διὰ παντὸς ἴσως τὸ Ἑλληνικὸν μελόδραμα. Ἡ ἀδιαφορία μας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐν γένει καλλιτεχνίαν, μᾶς ἀποστερεῖ πολλὰς καλλιτεχνικὰς ἀξίας, αἵτινες εὐρίσκουν ἄλλοῦ τὴν ἐμπρέπουσαν ἐκτίμησιν καὶ ὑποστήριξιν.

Νέαι ἐκδόσεις

Ὁ ἐκδοτικὸς ἐν Ἀθήναις Οἶκος Φέξη ἐξέδωκε τελευταίως δύο κωμωδίας τοῦ Ἀριστοφάνους, τὰς «Ὁρνιθας» καὶ τοὺς «Βατράχους» κατὰ μετάφρασιν ἔμμετρον καὶ ἐρμηνείαν τοῦ κ. Πολ. Δημητρακοπούλου· ἡ ἀπόδοσις τοῦ πνεύματος τοῦ δαιμονίου σατυριστοῦ κρίνεται τελεία. Ὡς γνωστὸν ὁ Δημητρακόπουλος ἔχει μεταφράσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως τὰς «Ἐκκλησιαζούσας» καὶ τὴν «Λυσιστράτην», τῶρα δὲ ἐτοιμάζει καὶ τὰς «Νεφέλας».

ΕΠΙΤΟΠΙΑ

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Χαραυγῆς» εὐχαριστεῖ τὸν Ἀθηναϊκὸν τύπον δι' ὅσα καλὰ ἔγραψε περὶ τῆς «Χαραυγῆς».

— Ἡ ἀξιότιμος Ἐφορεία τῆς Νυκτερινῆς Λαϊκῆς Σχολῆς ἐπιδιώκουσα τὴν ἐπὶ τὸ τελειότερον ἐπιτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ μορφωτικοῦ τῆς κοινωνίας μας τούτου ιδρύματος, διωργάνωσεν ἀπογευματινὰς Κυριακὰς διαλέξεις ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων. Πᾶς φιλόμουσος πολίτης δὲν δύναται παρὰ νὰ ἐπικροτήσῃ διὰ τὴν ὡραίαν ταύτην ἀπόφασιν τῆς σεβ. Ἐφορείας· διότι τοιοῦτοτρόπως δίδεται μία λαμπρὰ εὐκαιρία εἰς τὸν λαόν μας ὅπως προσέρχεται εἰς τὰς ὁμιλίας ταύτας ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἢμπορεῖ νὰ ἀρυσθῇ, ἀντὶ νὰ κατατρίβῃ τὰς ὥρας του εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ τὸ χαρτοπαίγιον.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον 13 Νοεμβρίου, ἑορτὴν Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐώρτασε τὴν ἐπέτειόν του ὁ ἐν τῇ πόλει μας Ἱερατικὸς Σύνδεσμος, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ὑποστήριξις τοῦ Κλήρου μας, ὅστις ὁμολογουμένως ἔχει ἀνάγκην βελτιώσεως καὶ ἀνηψώσεως ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου εἰς ὃ ἔχει περιέλθει. Τὸ σωματεῖον τοῦτο τιμᾷ ἀληθῶς τὸν Κλῆρον τῆς νήσου μας, ὅθεν καὶ θερμὰ συγχαρητήρια ὀφείλονται εἰς τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ Ἱ. Συνδέσμου, εἰς ὃν εὐχόμεθα καλὴν πρόοδον.

— Χθὲς Κυριακὴν ἐώρτασεν ἐπίσης τὴν ἐπέτειόν του τὸ ἄριστον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν σωματεῖον τῆς πόλεώς μας «Ἀλληλοδοθήθεια», τὸ ὁποῖον ἀπὸ τινων ἐτῶν ἀποτελεσματοικῶς ἀλλ' ἀθορύβως ἐργάζεται κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν ρητόν: «Μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερὰ σου τί πράττει ἡ δεξιὰ». Οἱ πένητες καὶ οἱ δυστυχεῖς τῆς πόλεώς μας εὐρίσκουν μεγάλην ἀνακούφισιν καὶ ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τοῦ λαμπροῦ τούτου σωματείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ «Χαραυγή» εὐχεται ἀπὸ καρδίας καλὴν εὐδοκίμησιν ὅπως ἀνέτως ἐκπληροῖ τὸν ἅγιον προορισμὸν του.

Υπεύθυνος: **Μ. Σ. Βάλλης.**